

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Tomáš Hampl

**Implementace norem mezinárodního humanitárního práva na příkladu
standardizačních dohod NATO**

Diplomová práce

Olomouc 2019

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Implementace norem mezinárodního humanitárního práva na příkladu standardizačních dohod NATO vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Opavě dne 18. 3. 2019

Tomáš Hampl

Poděkování

Mé poděkování patří především mému vedoucímu práce, panu JUDr. Martinu Faixovi, Ph. D., MJI v první řadě za velkou ochotu, trpělivost a porozumění. Rovněž za odborné vedení a směřování při vypracování práce. Dále mé poděkování patří mému otci kpt. Radku Hamplovi, za umožnění přístupu ke zdrojům, konzultace a podporu.

Obsah

1. Úvod	8
2. Závazky ČR v oblasti MHP	12
2. 1. Prameny MHP.....	12
2. 2. Konkrétní pravidla.....	14
3. Úvod do implementace MHP	20
3. 1. Opatření preventivní.....	21
3. 2. Opatření průběžná.....	21
3. 3. Opatření následná.....	22
3. 4. Národní skupina pro implementaci MHP.....	23
3. 5. Specifika implementace a standardizace ve vztahu k NATO.....	24
4. Standardizační dohody NATO	27
4. 1. NATO standardization office.....	27
4. 2. Proces přijímání STANAG.....	28
5. Implementace závazků vyplývajících ze STANAG	30
5. 1. Úřad pro obrannou standardizaci, katalogizaci a ověřování jakosti.....	30
5. 2. Zákon č. 309/2000 Sb., hlava II.....	32
5. 3. Odbor doktrín.....	32
5. 3. 1. Vojenský předpis.....	36
5. 3. 2. Služební pomůcka.....	36
5. 3. 3. Vojenská publikace.....	36
5. 4. Závěr k implementaci závazků vyplývajících pro ČR ze standardizačních dohod.....	38
6. Zhodnocení případné kolize závazků v rámci multinárodních vojenských operací	39
5. 1. Vymezení kolizí.....	40
6. 2. Pravidla nasazení (ROE).....	44
7. Závěr	46
Seznam literatury	50
Monografie, publikace, sborníky.....	50
Právní předpisy.....	51
Elektronické prameny.....	52
Abstrakt:.....	55
Klíčová slova.....	56
Přílohy:.....	57

Seznam zkratk

AČR	Armáda České republiky
AJOD WG	Allied Joint Doctrine Working Group
AJP	Allied Joint Publication – spojenecká společná publikace
AP	Allied Publication – spojenecká publikace
CEN	Comité Européen de Normalisation – Evropský výbor pro normalizaci
EHP	Evropský hospodářský prostor
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
EU	Evropská unie
GHD	Deklarace Dobrého humanitárního dárcovství
HP	humanitární pomoc
JFC	Joint Force Command - Velitel společných sil
MAS	Vojenský úřad pro standardizaci
MHP	mezinárodní humanitární právo
MO	Ministerstvo obrany České republiky
NATO	North Atlantic Treaty Organization – Severoatlantická aliance
NSSG	Standardizační pracovní skupina NATO
NVMO	Normativní výnos Ministra obrany
OSN	Organizace spojených národů
PSYOPS	Psychological operations – psychologická operace
RMO	Rozkaz ministra obrany
SLP MO	sekce legislativní a právní Ministerstva obrany ČR
STANAG	standardizační dohoda NATO

STANREC standardizační doporučení NATO

ŽÚ Ženevská úmluva

Seznam příloh

Příloha č. 1 Seznam standardizačních dohod týkajících se MHP

Příloha č. 2 Proces přistupování ke STANAG

Příloha č. 3 Dokumenty doktrinní soustavy

Příloha č. 4 Hlášení o zavedení standardizační dohody NATO

Příloha č. 5 Návrh na přistoupení ke standardizační dohodě NATO

Příloha č. 6 Diagram zavádění STANAGu – varianta zavedení vojenským předpisem

1. Úvod

Mezinárodní humanitární právo představuje součást mezinárodního práva, která se zaměřuje na právní regulování ozbrojených konfliktů s cílem tyto v nejvyšší možné míře humanizovat. Tedy za předpokladu absence jakékoliv diskriminace zabezpečit respekt vůči důstojnosti lidské bytosti a dále rovněž předcházet či přinejmenším zmírňovat utrpení jedinců, kteří se konfliktu přímo neúčastní. Mezinárodní humanitární právo je tvořeno velkým množstvím mezinárodních úmluv, dodatkových protokolů k úmluvám a dalšími normami a prameny. MHP obsahuje velké množství norem a více či méně konkrétních pravidel snažících se pojmout veškeré situace, které ve válečném konfliktu mohou nastat. Přes překotný technologický vývoj, a tedy potřebu a nezbytnost normy MHP neustále přizpůsobovat novým vynálezům a situacím, převládá nyní potřeba normy dodržovat a případně vynucovat. Bez tlaku na dodržování by tvorba další regulace postrádala smysl. Z toho důvodu nabývá na významu tzv. newyorské právo, které zavádí implementační, kontrolní a sankční mechanismy. Implementace probíhá na nejrůznějších úrovních. V základní úrovni je provádí každý stát samostatně do svého vnitrostátního práva. V současném globalizovaném světě do tohoto procesu vstupují taktéž mezinárodní organizace. V poměrech České republiky především Severoatlantická aliance.

Právě NATO představuje politickou a vojenskou alianci, jejímiž hlavními cíli jsou kolektivní obrana jejích členů a zachování demokracie a míru v oblasti severního Atlantiku. NATO vydává standardizační dohody, které představují normativní dokumenty. Standardizační dohody zaznamenávají dohodu mezi několika či přímo mezi všemi členskými zeměmi NATO, k níž přistoupil relevantní orgán na národní úrovni, aby došlo k zavedení standardu jako celku nebo pouze jeho části, a to s výhradami či bez nich. Tyto dohody mají neomezený záběr působnosti. Nízké procento z nich se přímo dotýká MHP, tedy standardizuje nějaké postupy pro odsuny zraněných vojáků, specifikace zdravotnického materiálu nebo označování jednotek na bojišti atd.

Standardizaci můžeme obecně označit jako určitou tvorbu a zavádění koncepcí, doktrín a postupů, kterých je třeba k dosažení požadované úrovně interoperability nebo rovněž pro účely optimalizace využívání zdrojů, přičemž tato působí v oblasti operační, výzbrojné technické (materiálové) a administrativní. V ČR úkoly obranné standardizace v souladu se zákonem a usnesením vlády zabezpečuje Odbor obranné standardizace Úřadu pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti. Je pochopitelné, že významnou úlohu

v tomto procesu hraje právě aspekt interoperability, která představuje schopnost jednat koordinovaně a efektivně pro dosažení spojeneckých cílů.

Za primární úkol, který zabezpečuje právě Odbor obranné standardizace, je možné označit zabezpečení procesu přistupování právě ke standardizačním dohodám NATO (STANAG) a jejich zavedení do právních aktů naší země, českých technických norem, českých obranných standardů a rovněž do sféry vnitřních předpisů. S tím pochopitelně souvisí také příprava potřebných národních stanovisek, a to včetně analýz a návrhů na přistoupení k jednotlivým STANAG a spojeneckým standardům, řízení správy STANAG, jejich překladů a používání společné vojenské terminologie, jako také její sladění s terminologií aplikovanou v členských zemích NATO. Pakliže analýza požadavků prokáže, že požadovaná témata není součástí mezinárodních standardů ISO, IEC, ITU, EN, ETS, právních aktů České republiky či případně českých technických norem, může dojít ke konstrukci českých obranných standardů.

Práce je rozdělena do sedmi kapitol. V úvodu práce, tedy v druhé kapitole, jsou stručně představeny prameny MHP a závazky, které vyplývají pro státy. Třetí kapitola je věnována implementaci MHP a představuje standardizační dohody. Čtvrtá kapitola představuje podstatu standardizačních dohod NATO, přičemž je popsán proces, kterým dochází k přijímání STANAGů. Následně je podrobněji rozebrána implementace závazků, které plynou ze standardizačních dohod NATO, které se v naší zemi účastní několik stěžejních subjektů. Tato kapitola je nezbytná pro zodpovězení výzkumných otázek. Standardizační dohoda, jako dohoda členských států NATO, které k této přistupují s či bez výhrad, není přímo závazná. Je nutná její implementace do národních právních předpisů. Bez dokonalé implementace není možné zkoumat, zda se vojáci národních států nemohou dostat do rozporu se standardizační dohodou. V této kapitole je blíže rozepsán palčivý problém, který trápí AČR, a tedy nejasnosti ohledně formy jakou má dojít k implementaci. Kapitola šestá věnuje pozornost možným kolizím, ke kterým by mohlo dojít mezi standardizačními dohodami NATO a normami národními.

V textu diplomové práce vycházím zejména z textu standardizačních dohod NATO a souvisejících právních předpisů. Prvním krokem pro zajištění potřebných materiálů,

je analýza všech dosud vydaných¹ standardizačních dohod NATO, které jsou dostupné pouze v angličtině. Cílem této analýzy byl úplný seznam všech STANAGů, které se týkají MHP. Jedná se celkem o 29 standardizačních dokumentů. Vzhledem k tomu, jak komplexní a široký záběr MHP může mít, mám za to, že do toto seznamu náleží i STANAGy technického charakteru. Pokud STANAG určuje minimální obsah zdravotnického materiálu na lodi, přispívá tímto ke zmírnění následků válečného konfliktu, a tedy plní účel MHP. Některé standardizační dohody, jakožto vojenské dokumenty, podléhají nějakému stupni utajení. U STANAGů rozeznáváme celkem 4 stupně utajení. Úplný přístup při analýze jsem měl pouze ke STANAGům neutajovaným. Ke STANAGům vyhrazeným, důvěrným a tajným jsem měl pouze zprostředkovaný omezený přístup a nejsou součástí této práce. Neboť tematika MHP nepatří mezi příliš citlivé vojenské otázky a samotné MHP vyžaduje co nejširší znalost norem MHP, je většina z potřebných STANAGů neutajovaných. Konkrétně se jedná o 5 STANAGů, se kterými jsem se mohl seznámit jen povrchně. Toto seznámení však bylo dostatečné na to, abych mohl učinit závěr, že obecné principy, které jsem naformuloval na základě analýzy neutajovaných STANAGů, platí. Z toho tedy vyplývá, že absencí této zanedbatelné množiny zdrojů, nemůže dojít ke zkreslení nebo zpochybnění výsledků této práce.

Pro přehlednost jsem vytvořil dvě skupiny STANAGů. Skupina první sestává ze STANAGů, které neobsahují žádné konkrétní pravidla MHP. Co se týče kvantity jedná se o většinu z posuzovaných STANAGů². Jedná se o normy ryze technického charakteru. Jejich obsahem je především určení technických parametrů nejrůznějších zařízení. Dále stanovení a například vyjmenování minimálního obsahu zdravotnického vybavení nebo minimální znalosti, kterými musí armáda vybavit všechny své příslušníky. Druhou skupinou jsou normy, které nějaká normativní pravidla týkající se MHP stanovují.

Pro zpracování teoretické části jsem užil především odborné publikace a články. Pro praktickou část jsem využíval především internetové zdroje a vojenské publikace. Samotné téma není v civilní prostředí žádným způsobem zpracováno. Velmi cenným zdrojem informací a praktických rad pro mě byl kpt. Radek Hampl, náčelník posádkového prvků podpory 71. mechanizovaného praporu v Hranicích. Tento mi velmi pomohl s orientací v celé

---

¹ V době provádění analýzy se jednalo o 1.184 STANAGů, každý minimálně s jednou novelizací či rozšířením. Current NATO Standards. *NATO Standardization Document Database* [online]. Nato.int, 2018 [cit. 18. listopadu 2018]. Dostupné na: <<https://nso.nato.int/nso/nsdd/listpromulg.html>>.

² Tedy STANAGy bez utajení, týkající se MHP.

problematice, přístupu ke zdrojům a rozlišení relevance dostupných zdrojů. Zprostředkoval mi přístup ke STANAGům tak, aby pro mě bylo možné s nimi pracovat.

Mým základním cílem je proniknutí do problematiky implementace norem mezinárodního humanitárního práva, která je ilustrována na příkladu norem STANAG. Rád bych na závěr práce zhodnotil, zda v rámci multinárodnostní vojenské operace pod patronací NATO, nemůže dojít k situaci, kdy příslušníci armád různých národních států posoudí nějakou konkrétní situaci odlišně z pohledu MHP. Jak jsem již výše zmínil problematika není v civilním prostředí zpracována a zájemci o toto téma mají značně ztížený přístup k těmto informacím. Rád bych, aby jim moje práce přístup k informacím značně ulehčila.

2. Závazky ČR v oblasti MHP

2. 1. Prameny MHP

Stávající MHP je bezesporu možné označit za relativně obsáhlý a podrobný soubor pravidel, která se v současnosti snad již více než na tvorbu nových pravidel zaměřují na provádění norem již existujících. V souvislosti s tím, že i samotný soubor závazků MHP můžeme označit za značně rozsáhlý a s čilými vnitřními vazbami, je logicky i provádění takových závazků komplikovaným souborem mnoha opatření.

MHP tedy můžeme označit za takový soubor pravidel, která přicházejí na řadu v případě mezinárodních ozbrojených konfliktů. Za takový konflikt je přitom pokládána nejen tradiční válka mezi státy, ale rovněž dále také boje proti koloniálním či rasistickým režimům, resp. boje proti cizí okupaci. MHP zahrnuje v omezené míře rovněž pravidla, která jsou platná v případě vnitrostátních konfliktů (občanských válek), kdy se střetávají ozbrojené síly státu s jinými organizovanými ozbrojenými skupinami (povstalci). Dodejme však, že se naopak MHP neuplatňuje v případě vnitřních nepokojů a napětí (vzpourey či omezené násilné akce), stejně tak jako v otázkách potírání kriminální činnosti.³ S ohledem na okolnosti je MHP uplatňováno rovněž v mírových operacích (především v operacích cílících na vynucení míru). Kromě toho je však třeba doplnit, že určitá opatření plynoucí z MHP musí být realizována také v době mírové.⁴ Fuchs v zásadě uvádí definici velmi podobnou již uvedeným a píše, že je MHP kodifikovaný soubor norem mezinárodního práva veřejného, které upravují vedení ozbrojených konfliktů s cílem zmírnit utrpení a omezit materiální škody či jiné negativní dopady, které tyto konflikty způsobují.⁵

Faix uvádí, že MHP představuje právo aplikované v průběhu ozbrojeného konfliktu, tedy v průběhu použití ozbrojené síly v mezinárodních vztazích a při splnění požadavků stanovených prostřednictvím MHP. Dle autora nemůže být problém v situaci, kdy dojde k nasazení ozbrojených složek pod velením a kontrolou států. Odpovědi na možné otázky

---

³ GASSER, Hans-Peter. *International Humanitarian Law. An Introduction*. Berne/Stuttgart/Vienna: Hendy Dunant Institute, 1993, s. 158.

⁴ Kupříkladu seznamování vojenského personálu s obsahem ustanovení MPH a způsoby jejich dodržování či označování osob a objektů.

⁵ FUCHS, Jiří. *Mezinárodní humanitární právo*. Praha: Ministerstvo obrany – Agentura vojenských informačních služeb, 2007, s. 9.

humanitárně-právního charakteru, které právě v souvislosti s nasazením mohou vyvstat, neboť stěžejní roli v systému MHP hrají dodnes právě státy. Dle poznatků Faixe začal obecně narůstat význam dalších subjektů mezinárodního práva, mezi které bychom mohli zařadit kupříkladu národně osvobozovací hnutí, povstalce, resp. teroristy. V souvislosti s tímto tedy v současnosti již právě státy nejsou v oblasti MHP výlučnými aktéry.⁶

V současné době se do popředí zájmu dostávají rozličné mezinárodní organizace, mezi které patří kupříkladu OSN,⁷ NATO či EU.⁸ Společně s nástupem těchto organizací však pochopitelně došlo rovněž k určité proměně mezinárodního prostředí. Uvedené změny následně vedly kupříkladu k otázkám a zamýšlení se nad vztahem operací multinárodních sil mezinárodních organizací a MHP, kdy je ve stále větší míře hledána odpověď na otázku, do jaké míry je možné MHP na uvedené operace aplikovat. Faix kupříkladu uvádí, že OSN věnovala těmto otázkám pozornost již v minulosti, kdy vystupovala proti přímé aplikaci MHP v mírových operacích OSN. Postupem času však došlo v této oblasti k poměrně dynamickému vývoji, zejména pak k nárůstu komplexnosti mandátů těchto operací. V návaznosti na uvedené se i mezinárodněprávní doktrína v souvislosti se vztahem multinárodních sil a MHP zaměřila primárně na mírové operace OSN, dále však rovněž na NATO.⁹

Za základní prameny MHP je možné označit mezinárodní smlouvy. Naše země je v dané oblasti vázána několika desítkami dokumentů, přičemž mezi nejvýznamnějšími z nich patří právě Ženevské úmluvy z roku 1949 a jejich dodatkové protokoly z roku 1977. Mnoho otázek rovněž reguluje tradiční obyčejové právo, přičemž právní závaznost mají pravidla plynoucí z obou těchto pramenů.¹⁰ Čtveřici Ženevských úmluv o ochraně obětí ozbrojených konfliktů¹¹ doplňují tři dodatkové protokoly.¹² Univerzální povaha MHP je zdůrazněna skutečností, že

---

⁶ FAIX, Martin. Operácie multinárodních síl a medzinárodne humanitárne právo. In: ŠTURMA, Pavel, ONDŘEJ Jan. *Mezinárodní humanitární právo - 60. výročí Ženevských úmluv z roku 1949*. Praha: Karolinum, 2010, s. 25.

⁷ Jedná se o univerzální organizaci.

⁸ NATO a EU náleží mezi regionální organizace.

⁹ FAIX, Martin. Operácie multinárodních síl a medzinárodne humanitárne právo. In: ŠTURMA, Pavel, ONDŘEJ Jan. *Mezinárodní humanitární právo - 60. výročí Ženevských úmluv z roku 1949*. Praha: Karolinum, 2010, s. 26.

¹⁰ SMOLÍK, Josef. *Úvod do studia mezinárodních vztahů: vybraná témata = Introduction to the study of international relations : selected themes*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2014, s. 85.

¹¹ (I) ŽÚ o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli, (II) ŽÚ o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři, (III) ŽÚ o zacházení s válečnými zajatci, (IV) ŽÚ o ochraně civilních osob za války.

¹² (I) Dodatkový protokol k ŽÚ z 12. 8. 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů z 8. 6. 1977, (II) Dodatkový protokol k ŽÚ z 12. 8. 1949 o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní ráz z 8. 6. 1977, (III) Dodatkový protokol k ŽÚ z 12. 8. 1949 o přijetí dalšího rozeznávacího znaku z 8. 12. 2005.

jsou signatáři Ženevských úmluv suverénní státy světa.¹³ Opomenout nelze zhruba dvě desítky dalších smluv MHP, které se věnují konkretizaci určitých obecných ustanovení Ženevských úmluv, resp. tyto nadále rozvíjejí. Jde kupříkladu o smlouvy o ochraně kulturních statků či životního prostředí za války, nicméně velký význam mají smlouvy zakazující určité konkrétní zbraně či jejich použití.¹⁴ Rovněž v tomto případě je možné hovořit o značně vysokém počtu účastníků. Ustanovení uvedených smluv mají vedle států závaznost rovněž pro povstalecké skupiny existující na jejich území. Jak již bylo nastíněno, v rámci ozbrojeného konfliktu dochází ke střetu jednak států mezi sebou, jednak pak také ke střetu států s jinými organizovanými ozbrojenými skupinami, resp. ke střetu organizovaných ozbrojených skupin mezi sebou. Ačkoliv je tedy na první pohled patrné, že mají ozbrojené konflikty značně rozdílný charakter, je možné hovořit o pravidlech závazných v každém čase a místě, která jsou tedy závazná pro všechny strany ozbrojeného konfliktu, a to neohledně na charakter samotného konfliktu. V následující podkapitole tedy budou tyto pravidla v oblasti MHP podrobněji představena.

2. 2. Konkrétní pravidla

Jak již bylo uvedeno, MHP tvoří stovky konkrétních pravidel. Přesto je však možné v tomto souboru nalézt určité zásady obecnějšího charakteru, z nichž většina následných pravidel vychází. V následujícím textu tedy budou jednotlivé obecné zásady podrobněji rozebrány.

První takovou zásadou je zásada dovolenosti, která vyjadřuje požadavek, aby byly v ozbrojeném konfliktu používány pouze dovolené prostředky a způsoby vedení boje. Znepřátelené strany neoplývají neomezeným právem z hlediska volby těchto prostředků a způsobů, jelikož právě MHP skrze řadu specializovaných dokumentů zakazuje či případně omezuje využívání konkrétních prostředků či způsobů vedení boje. Z hlediska způsobů vedení

---

¹³ Tedy více, než jak je tomu v případě Charty OSN.

¹⁴ Jedná se kupříkladu o biologické a chemické zbraně, o omezení či zákaz některých konvenčních zbraní, které mohou mít nerozlišující účinek nebo působit nadměrné utrpení – např. zákaz protipěchotních min a omezení týkající se min obecně, kazetové munice, zbraní produkujících střepiny nezjistitelných RTG či laserových oslepujících zbraní.

boje je zakázána kupříkladu proradnost,¹⁵ vyvolávání nadměrného zranění či zbytečných útrap, jako také působení vážných a dlouhodobých škod na životním prostředí. MHP také zakazuje braní rukojmích. Naproti tomu však dovoluje použití válečné lsti (například fingované přesuny, léčky).¹⁶ Z hlediska prostředků vedení boje MHP zakazuje prostředky působící nadměrná zranění či zbytečné útrapy. Striktně zakázány jsou chemické a biologické zbraně, laserové oslepující zbraně, zbraně zanechávající v lidském těle střeptiny nezjistitelné rentgenem, výbušné nástrahy a obdobná zařízení atd. Dále je do určité míry eliminováno používání protitankových min či zápalných látek.

V rámci zásady lidskosti (jinak také humanity) je požadováno, aby v rámci vedení bojových operací nedocházelo ke zbytečnému působení útrap. Ačkoliv pochopitelně MHP neočekává, že by v souvislosti s vedením války nedošlo k působení útrap, na druhé straně je třeba usilovat o to, aby došlo pouze k takovému zásahu do fyzické a psychické stránky osob, který je spojen s vojenskou nutností. Cílem boje totiž má být neutralizace protivníka, nikoliv působení bolesti. Kromě toho MHP stanovuje požadavek na lidské zacházení s osobami, které nejsou zapojeny do boje.¹⁷ Z uvedeného poměrně jednoduše vyčteme zákaz diskriminujícího zacházení se zadrženými jedinci, stejně tak jako s raněnými a nemocnými a pochopitelně rovněž s civilními jedinci. Striktní zákaz pak dopadá na fyzické útoky na uvedené osoby, na jejich mučení, znásilňování či další obdobné nelidské zacházení.

V souvislosti se zásadou vojenské nezbytnosti jsou bojové akce omezeny pouze na takové, kterých je nutno k přemožení protivníka. Tedy zakázány jsou útoky s absencí vojenského významu.¹⁸ Dodejme, že v tomto kontextu není možné vojenskou nezbytnost používat jako prostředek k ospravedlnění porušení MHP, neboť uskutečňovat zakázané jednání s odkazem na vojenskou nezbytnost je možné pouze v takovém případě, kdy je to ze strany MHP výslovně stanoveno. Je tedy kupříkladu možné vést útok proti chráněnému objektu, pakliže je tento objekt zneužit druhou stranou k uskutečňování nepřátelských akcí¹⁹,

---

¹⁵ Tedy poškození protivníka pomocí vyvolání mylné domněnky, že existuje nárok na ochranu dle MHP, např. fingované zranění či zneužití ochranného znaku.

¹⁶ BALARYN, Jindřich. *Příručka vojáka AČR*. 3. vydání. Vyškov: Institut doktrín VeV – VA, 2009, s. 14-15.

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní humanitární právo*. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 201 a násl.

¹⁹ Například vedení palby z budovy nemocnice.

případně proti chráněné osobě, pokud se tato účastní boje.²⁰ I v takových případech je však nutné zachovávat zásadu přiměřenosti.

V neposlední řadě je tu pak rovněž takzvaná zásada přiměřenosti (proporcionality), která klade důraz na skutečnost, že v rámci vedení vojenských operací nezbytně dochází k vedlejším škodám na civilních objektech a pochopitelně rovněž k nehodám vedoucím ke zranění či úmrtí civilních osob. Je proto nutné, aby tyto vedlejší efekty nepřekročily určitou míru, musí tedy být zkrátka přiměřené. MHP zásadně zakazuje útoky, jejichž důsledkem by byly ztráty na životech civilistů či jejich zranění, stejně tak jako zničení či poškození civilních objektů v takové míře, která by byla vyšší než předpokládaná konkrétní a přímá vojenská výhoda z útoku.²¹

V souvislosti s nutností tohoto rozlišování musí strany konfliktu rozlišovat mezi komatanty a civilisty, mezi civilními a vojenskými objekty. Pochopitelně tedy není možné realizovat úmyslné útoky na civilní osoby a objekty, stejně tak jako nerozlišující útoky, u kterých není možné zabezpečit, že se jejich cílem nestanou civilní osoby či objekty.²² Útočící síly musí brát v potaz krátkodobé i dlouhodobé dopady užití určitých prostředků či způsobů útoku. Také je dále nutné, aby ozbrojené síly přijaly veškerá dostupná opatření k eliminaci civilních škod²³ a v dostatečné míře se přesvědčily, že je objekt útoku skutečně vojenským cílem.

Pakliže dojde k závažnému porušení MHP (válečný zločin), pak přichází na řadu povinnost státu pachatele či případně toho, kdo přikázal spáchání deliktu, postavit před soud, a to nehledě na státní příslušnost. Válečné zločiny jsou nepromlčitelné. Pro účely efektivnějšího stíhání těchto činů v případech, kdy stíhání na národní úrovni není úspěšné, zavedlo mezinárodní společenství rozličné orgány, mezi které je možné zařadit kupříkladu stálý Mezinárodní trestní soud v Haagu.²⁴

Na tomto místě je dále vhodné uvést závěry takzvané Deklarace Dobrého humanitárního dárcovství (GHD), ke které se naše země přihlásila roku 2006, přičemž tato je určitým

---

²⁰ Například vedení palby ze strany civilní osoby.

²¹ BALARYN, Jindřich. *Příručka vojáka AČR*. 3. vydání. Vyškov: Institut doktrín VeV – VA, 2009, s. 16-17.

²² Např. střelba bez pozitivní identifikace, umístění protipěchotní miny, použití jaderné zbraně, či bombardování vojenských cílů v hustě zalidněných oblastech bez použití přesně naváděných bomb atd.

²³ Např. provést varování místního obyvatelstva před zahájením útoku či neumisťovat vojenské cíle do blízkosti chráněných objektů či hustě zalidněných oblastí.

²⁴ *Příručka vojáka AČR*. 3. vydání. Vyškov: Institut doktrín VeV – VA, 2009, s. 18.

základním vodítkem pro humanitární praxi vyspělých donorů. V rámci celkové identifikace zásad kvalitního poskytování HP tato vymezuje 4 ústřední principy, z nichž má vycházet humanitární intervence.²⁵ Prvním principem je lidskost. Tento vychází ze samotné podstaty MHP, jelikož základním cílem je záchrana životů a snížení utrpení lidí. Druhým principem je nestrannost. HP je poskytována výlučně na základě identifikovaných potřeb, a to bez rozlišování mezi příjemci podle jiných kritérií. Předposledním principem je neutralita, protože v ozbrojených či dalších konfliktech se pomoc nepřiklání k žádné ze sporných stran. Posledním ale neméně důležitým principem je nezávislost. Cíle pomoci neovlivňují politické, ekonomické ani jiné zájmy dárce ani příjemce.

Podotkněme, že Deklarace vyjmenuje základní potřeby, které jsou smyslem humanitární intervence a kterými je primárně ochrana civilního obyvatelstva, poskytování jídla, vody, sanitárního zázemí, přístřeší, zdravotní péče a jiné pomoci orientované obětem katastrof s cílem postarat se o obnovu jejich běžných životních podmínek. Do humanitární pomoci však náleží rovněž prevence katastrof. Pro účely vlastní implementace HP stanovuje GHD zásady včasné a efektivní akce, jejímž základem je vyhodnocení potřeb a která cílí také na rozvoj a podporu vlastních kapacit příjemců. GHD respektuje nutnost pružného poskytování pomoci v závislosti na měnících se podmínkách a potřebách v průběhu humanitární krize a poskytuje dále podporu maximálnímu zapojení příjemců do přípravy, implementace i vyhodnocení pomoci.

Faix ve svém článku pojednává o otázkách závaznosti mezinárodního práva pro OSN, kdy se v minulosti personál OSN v rámci mírových operací dostával nezřídka do situací, které jej donutily k použití zbraní. Ačkoliv Mezinárodní výbor červeného kříže trval na aplikabilitě MHP v operacích OSN, tato organizace však zaujímala odmítavý přístup, jelikož zastávala názor, že se pouze kontingenty pod jejím vedením musí řídit „principy a duchem“ MHP.²⁶ Postupem času však pochopitelně začalo docházet k určitým proměnám, neboť byla sama

---

²⁵ Principy a dobré praxe humanitárního dárcovství schválené ve Stockholmu dne 17. června 2003 zástupci Německa, Austrálie, Belgie, Kanady, Evropské komise, Dánska, USA, Finska, Francie, Irsko, Japonsko, Lucembursko, Norsko, Nizozemí, Velké Británie, Švédska a Švýcarska.

²⁶ FAIX, Martin. Operácie multinárodných síl a medzinárodne humanitárne právo. In: ŠTURMA, Pavel, ONDŘEJ Jan. *Mezinárodní humanitární právo - 60. výročí Ženevských úmluv z roku 1949*. Praha: Karolinum, 2010, s. 28.

OSN vystavena odpovědnosti za činy jejích příslušníků, které tito vykonali v situacích ozbrojeného konfliktu.

Pokud jde o současný stav, pak autor pokračuje konstatováním, že je v rámci bojových akcí v operacích OSN možné MHP aplikovat na ozbrojené kontingenty libovolného druhu. Nehraje přitom roli skutečnost, zda jde o operace za účelem udržení či vynucení míru, pakliže dojde k situacím, které mohou být vnímány coby ozbrojený konflikt. Podobně pak neovlivňují aplikabilitu MHP ani souvislosti mandátu či legality těchto operací – pakliže představují mandát operace a její mezinárodněprávní legalita otázky *ius ad bellum*, je aplikabilita MHP otázkou *ius in bello*. Aplikabilitu MHP v operacích OSN pak autor dovozuje v první řadě ze všeobecně závazného obyčejového humanitárního práva, dále pak rovněž z existence dokumentu s názvem „Buletin Generálního tajemníka OSN: Dodržování mezinárodního humanitárního práva jednotkami OSN“.²⁷ Právě tento Buletin je pro příslušníky jednotek OSN závazným, podobně je tomu pochopitelně v případě rozkazů generálního tajemníka OSN. Faix však dále vhodně poukazuje na to, že je určitým úskalím problematiky pramenů MHP a rozsahu jejich aplikability. Zde se nabízí dvě varianty, přičemž první z nich vyjadřuje situaci, kdy si kontingenty v rámci operace ponechávají svou identitu ve smyslu článku 42 Charty OSN. Druhým a odlišným případem pak je stav, kdy těmto může být přiznán charakter orgánu OSN. Zatímco v případě prvním jsou kontingenty státními orgány, a tedy je možné na tyto aplikovat ustanovení MHP v takovém rozsahu, v jakém je jimi vázán vysílající stát, druhý případ je spojen se skutečností, kdy není přípustná přímá aplikace MHP. V tomto případě nastává situace, kdy vzhledem k tomu, že OSN nepředstavuje smluvní stranu odpovídajících smluvních dokumentů, je tedy rovněž vyloučena možnost přistoupení mezinárodní organizace.²⁸

Na závěr je možné se zamyslet nad tím, že ačkoliv není smluvní MHP v případě kontingentů coby orgánů OSN možné přímo aplikovat, je možné takto učinit nepřímou cestou. Je tomu tak proto, že členské státy poskytující předmětné ozbrojené složky nemají možnost oprostít se od svých závazků plynoucích těmto ze smluvního MHP prostřednictvím delegace velitelské a kontrolní pravomoci na jiný mezinárodněprávní subjekt. Faix k tomuto

---

²⁷ FAIX, Martin. Operácie multinárodných síl a medzinárodne humanitárne právo. In: ŠTURMA, Pavel, ONDŘEJ Jan. *Mezinárodní humanitární právo - 60. výročí Ženevských úmluv z roku 1949*. Praha: Karolinum, 2010, s. 29.

²⁸ Tamtéž.

podotýká, že by uvedený závěr byl značně problematictější v takové situaci, kdy by byly kontingenty OSN poskytnuty ze strany jiné mezinárodní organizace, kterou by byla kupříkladu EU. Souhlasně s autorem lze pak rovněž vyjádřit myšlenku, že jinak by tomu bylo v případě vojenského personálu OSN, který není propůjčen členskými zeměmi, jelikož v uvedené situaci není přípustná přímá ani nepřímá aplikace smluvního MHP. V souvislosti s tím, že OSN bezesporu nestojí nad mezinárodním právem, je rovněž ona sama adresátem norem upravujících chování vojenského personálu. Na závěr dodejme, že tímto personálem je i personál, který není součástí národních kontingentů, vázaný humanitárním právem a interními předpisy organizace.²⁹

---

²⁹ Tamtéž.

3. Úvod do implementace MHP

Normy mezinárodního humanitární práva tvoří velmi široký a obsáhlý soubor pravidel. Jen Ženevské úmluvy z roku 1949 a Dodatkové protokoly z roku 1977 dohromady obsahují téměř 600 článků.³⁰ Nad rámec tohoto došlo k zavření velkého množství dalších úmluv z oblasti mezinárodního humanitárního práva. Přesunulo se těžiště pozornosti z tvorby nových pravidel a ustanovení na provádění, kontrolování a vynucování dosud platných pravidel. Komplex závazků MHP je nejen obsáhlý, ale také vnitřně složitě provázaný.³¹ Proto musí být veškerá implementační opatření rovněž provázaná a komplexní.³²

Společný článek 1 Ženevské úmluvy z roku 1949 zavazuje všechny smluvní strany vždy a za všech okolností dodržovat a zajistit dodržování smluvních ujednání. Podle výkladu Mezinárodního výbor Červeného kříže jsou Ženevské úmluvy mimo tradiční princip reciprocity. Tedy smluvní strany jsou vázány i v případě, že druhá strana ujednání nedodržuje. V současné době má společný článek 1 obyčejovou povahu a je rozšířen na dodržování veškerého MHP což potvrdil i tribunál Mezinárodního soudního dvora ve věci *Military and paramilitary activities in and against Nicaragua*³³. Tento široký výklad uznává i OSN.³⁴

Implementační opatření lze rozlišovat na dva základní proudy, vnitrostátní a mezinárodní. Pro dodržování MHP je naprosto stěžejní vnitrostátní implementace, která spočívá v zavádění pravidel do vnitrostátních předpisů. Nejsou tím myšleny pouze právní předpisy. Stěžejní jsou především vojenské předpisy, výcvikové plány a studijní materiály pro ozbrojené síly. V případě porušení norem MHP dochází k aktivaci vnitrostátních procedur před vnitrostátními orgány.³⁵

Dále se implementační opatření, jak vnitrostátní tak mezinárodní, dělí podle účelu, ke kterému směřují. Prvním souborem opatření jsou opatření preventivní. Druhá skupina

---

³⁰ KLENNER, Dietmar. Training in international humanitarian law. *Revue Internationale De La Croix-Rouge/International Review of the Red Cross*, 2000, roč. 82, č. 840, s. 655.

³¹ DETTER, Ingrid. *the Law of War*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 46.

³² FUCHS, Jiří. *Mezinárodní humanitární právo*. Praha: Ministerstvo obrany – Agentura vojenských informací a služeb, 2007, s. 187.

³³ Rozhodnutí Mezinárodního soudního dvora ze dne 27. 6. 1986, *Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua (Nicaragua v. United States of America)*.

³⁴ SANDOZ, Yves. *Implementing International Humanitarian Law*. Ženeva: Henry-Dunant Institute, 1995, s. 9.

³⁵ BOTCHE, Michael. The role of national law in the implementation of international humanitarian law, In SWINARSKI, Claire. *Studies and essays on international humanitarian law and Red Cross principles in honour of Jean Pictet*. Ženeva: The Hague: International Committee., 1984, s. 78.

obsahuje opatření. Poslední skupina cílí na situace ex post a tedy obsahuje opatření následná.³⁶

3. 1. Opatření preventivní

Opatření preventivní mají předcházet porušování norem MHP. Jsou tedy realizována již v době míru, jako příprava na plnění závazků v případě ozbrojeného konfliktu. Základním preventivním opatřením, ke kterému jsou státy zavázány je šíření znalosti MHP. Tuto povinnost stanovují Ženevské úmluvy z roku 1949 ve společném článku 47, 48, 127, 144 a dále Dodatkový protokol I. z roku 1977 v článku 83, 87 a Dodatkový protokol II. z roku 1977 v článku 19.³⁷ Znalost MHP je stěžejním faktorem pro následné dodržování MHP. Neznalost může mít za následek porušování MHP. Je tedy nutné zařadit výcvik znalostí norem MHP do výcvikových programů ozbrojených sil státu. Zde existuje úskalí v podobě transformace složitého, obecného, právního jazyka mezinárodních úmluv na srozumitelné a jasné vojenské pokyny.³⁸ Mezi další preventivní opatření patří: šíření znalosti MHP mezi civilní obyvatelstvo, zajištění kvalifikovaného personálu, trestní zákonodárství postihující porušení norem MHP, právní poradci v ozbrojených silách, korigování vývoje nových zbraní, ochrana znaku a názvu Červeného kříže, zasílání oficiálních překladů Ženevských úmluv, preventivně opatrovat kulturní statky, koordinace aktivit státních orgánů a dalších subjektů, preventivní opatření pro následkům útoků, místa a oblasti pod zvláštní ochranou, identifikace příslušníků ozbrojených sil a dalších osob, tábory pro válečné zajatce a internační místa pro civilní osoby, informační kanceláře.³⁹

3. 2. Opatření průběžná

---

³⁶ SANDOZ, Yves. *Implementing International Humanitarian Law*. Ženeva: Henry-Dunant Institute, 1995, s. 4–22.

³⁷ ALDRICH, George. Comments on the Geneva Protocols. *International Review of the Red Cross*, 1997, č. 230, s. 509.

³⁸ MULINEN, Frédéric de. Transformation of modern law of war into documents for practical application. In SWINARSKI, Claire. *Studies and essays on international humanitarian law and Red Cross principles in honour of Jean Pictet*. Ženeva: The Hague: International Committee., 1984, s. 95.

³⁹ FUCHS, Jiří. *Mezinárodní humanitární právo*. Praha: Ministerstvo obrany – Agentura vojenských informací a služeb, 2007, s. 190–199.

Opatření průběžná mají za úkol kontrolovat plnění závazků již v průběhu ozbrojeného konfliktu. Sebelepší preventivní opatření není schopno ve 100 % případů zajistit neexistenci selhání nebo excesů.⁴⁰ Proto je průběžná kontrola neméně důležitá než kvalitní příprava. Kontrolu lze rozlišovat na vnitřní a vnější. Vnitřní probíhá uvnitř ozbrojených sil a leží plně na vojenských velitelích. Tito mají povinnost jakékoliv porušení norem MHP netrpět a pokud ví o možnosti porušení učinit veškeré kroky pro zabránění tomuto.⁴¹ Vnější kontrola není nijak kodifikována a je tedy zcela v rukou státu jakými způsoby ji realizuje. Teoreticky nejvýznamnějším institutem kontrolního mechanismu je ochranná mocnost. Tento institut, do roku 1949 téměř nekodifikovaný spočívá v tom, že válčící strana určí neutrální stát k hájení jeho zájmů u nepřátelského státu především ve vztahu k válečným zajatcům. Po rozsáhlé kodifikaci bylo úmyslem, aby ochranná mocnost zasahoval ve všech případech, kdy by mohlo dojít k porušení norem MHP. V současné době bohužel nedochází k naplnění funkce ochranných mocností z několika důvodů. Dle mého názoru největším důvodem je, že většina konfliktů v současném světě je, nebo se tváří býti vnitrostátním konfliktem, a tedy z povahy věci není možné tento institut aktivovat. Dále v dnešním na jednu stranu názorově polarizovaném a na druhou úzce provázaném světě je náročné dosáhnout trojího souhlasu (určujícího, povolaného a kontrolovaného).⁴² V souvislosti s těmito problémy dochází k rozvoji neformální kontroly. Tuto vykonávají především nevládní organizace, média, sociální sítě a následně světové veřejné mínění. Státy si jsou vědomy, že pozitivní ohlasy ze zahraničí a náklonost místního obyvatelstva je pro úspěch klíčová.⁴³ Prakticky, avšak právně explicitně neurčený, činnost ochranných mocností vykonává Mezinárodní výbor Červeného kříže. Především díky vysoké autoritě vykonává široký dohled v celém spektru MHP.⁴⁴

2. 3. Opatření následná

Opatření následná mají represivní povahu. Nastupují až v případě porušení norem MHP. Ustanovení úmluv dávají povinnost stíhat prohřešky především vojenským velitelům.

---

⁴⁰ SANDOZ, Yves. *Implementing International Humanitarian Law*. Ženeva: Henry-Dunant Institute, 1995, s. 8.

⁴¹ Protokol I. z roku 1977 článek 87 odst. 1 a 3

⁴² SANDOZ, Yves. *Implementing International Humanitarian Law*. Ženeva: Henry-Dunant Institute, 1995, s. 52 a násl.

⁴³ Ve vojenském prostředí rozvíjena jako doktrína CIMIC tedy civilně-vojenská spolupráce.

⁴⁴ FUCHS, Jiří. *Mezinárodní humanitární právo*. Praha: Ministerstvo obrany – Agentura vojenských informací a služeb, 2007, s. 204.

A to jednoduše z toho důvodu, že vojáci se mohou porušení dopustit nejspíše. Článek 84 Protokolu I z roku 1977 stanoví velitelům povinnost stíhat veškeré porušení MHP pokud je to v jejich pravomoci a hlásit veškerá porušení nadřízenému, pokud to v jejich pravomoci není. Ženevské úmluvy z roku 1949 a Dodatkové protokoly stanoví neuzavřený seznam tzv. vážných porušení.⁴⁵ Druhou skupinou jsou ostatní porušení. Základním a neúčinnějším nástrojem je trestní stíhání pachatele porušení MHP. Zásadní je společný článek 49 Ženevských úmluv, který zavádí univerzální jurisdikci pro stíhání výše zmíněných tzv. vážných porušení. Tedy že každý stát je oprávněn a povinen stíhat každého pachatele bez ohledu na jeho státní příslušnost a místo spáchání vážného porušení MHP.⁴⁶ Druhou skupinou porušení MHP jsou ostatní porušení. Ženevské úmluvy z roku 1949 ve společném článku 49 stanoví státům povinnost porušení odstranit. Jedná se tedy o odpovědnost za výsledek a opatření jsou plně v gesci státu.^{47 48}

3. 4. Národní skupina pro implementaci MHP

Česká republika k vnitrostátnímu provádění závazků spojených s MHP zřídila Národní skupinu pro implementaci mezinárodního humanitárního práva, která představuje stálý koordinační a poradní orgán pro zúčastněné subjekty v otázkách souvisejících s problematikou MHP. Národní skupině předsedá Ministerstvo zahraničních věcí a účastní se jí dále rovněž zástupci Ministerstva obrany, Ministerstva vnitra, Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva kultury, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva životního prostředí, Ústavu mezinárodních vztahů a Českého červeného kříže. Konkrétním výstupem činnosti Národní skupiny je Informační materiál o

---

⁴⁵ Čl. 50 první ženevské úmluvy, čl. 51 druhé ženevské úmluvy, čl. 130 třetí ženevské úmluvy, čl. 147 čtvrté ženevské úmluvy, čl. 11 a 85 Protokolu I a další.

⁴⁶ FUCHS, Jiří. *Válečné zločiny jako zločiny podle mezinárodního práva*. Vyškov: Vysoká vojenská škola pozemního vojska, 2002, 185 s.

⁴⁷ FUCHS, Jiří. *Mezinárodní humanitární právo*. Praha: Ministerstvo obrany – Agentura vojenských informací a služeb, 2007, s. 212.

⁴⁸ Dalšími specifickými implementačními opatřeními, které nelze přesně podřadit do výše zmíněného rozdělení. Především se jedná o Mezinárodní vyšetřovací komisi dle čl. 90 protokolu I z roku 1977. Dále může být na základě společného článku 50 ženevských úmluv zřízena vyšetřovací komise pro každý jednotlivý případ porušení MHP. Dalším prostředkem může být schůze smluvních stran Protokolu I z roku 1977 dle čl. 7 tohoto protokolu. Dále především. International Committee of the Red Cross, *The International Humanitarian Fact-Finding Commission*. ICRC ADVISORY Service on international Humanitarian Law 07/2001.

pojmu a obsahu koncepce Odpovědnosti za ochranu, zpracovaný na základě grantu Ministerstva zahraničních věcí.

3. 5. Specifika implementace a standardizace ve vztahu k NATO

Na tomto místě je třeba pojednat dále o mezinárodní vojenské organizaci, která cílí na ochranu bezpečnosti a svobody členských států. Touto organizací je NATO, které zabezpečuje svobodu a bezpečnost politickými a vojenskými prostředky, přičemž tyto prostředky nesmí být v rozporu s principy Charty Spojených národů (OSN). Sandler tuto organizaci dokonce označuje jako bezesporu jednu z neúspěšnějších a nejpevnějších aliancí, které byly kdy zkonstruovány.⁴⁹ Hlavní cíl Aliance, který je stále stejný od jejího založení, je vytvoření spravedlivého a trvalého mírového uspořádání v Evropě, přičemž prosazování tohoto cíle vychází z hodnot demokracie, lidských práv a zákonitostí. Základní funkční princip Aliance přitom představuje zásada společného závazku ke vzájemné kooperaci svrchovaných států, jejímž základem je princip nedělitelnosti bezpečnosti jejích členů. Je možné podotknout, že solidarita v rámci NATO zaručuje, že nebude žádná členská země odkázána pouze na své vlastní síly v otázkách řešení základních bezpečnostních úkolů. Bez toho, aby docházelo ke zbavení členských států jejich práv a povinností ujmout se vlastních svrchovaných závazků ve sféře obrany, umožňuje těmto Aliance realizaci stěžejních bezpečnostních cílů prostřednictvím kolektivního úsilí. Jednoduše řečeno tedy Aliance představuje sdružení svobodných států, které jsou jednotné ve svém odhodlání chránit svou bezpečnost cestou vzájemných záruk a stabilních vztahů s dalšími zeměmi.⁵⁰ Právě účast v NATO je pro naši zem velmi důležitá, což dokládá kupříkladu Kořan, který uvádí, že právě atlantický multilateralismus hraje vedle toho evropského (EU) prim. Univerzálnější organizace jako OSN, OBSE či RE přitom zůstávají poněkud v pozadí.⁵¹

Standardizaci je možné označit coby tvorbu a zavádění koncepcí, doktrín, postupů a modelů za účelem dosažení a udržení slučitelnosti, zaměnitelnosti a shodnosti, kterých

---

⁴⁹ SANDLER, Todd, HARTLEY, Keith. *The Political Economy of NATO: Past, Present and Into the 21st Century*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999, s. 1.

⁵⁰ Ministerstvo obrany České republiky. *NATO – hlavní funkce*. [online]. Mocr.cz, [cit. 14. října 2018]. Dostupné na: <<http://www.mocr.army.cz/nato/strategie-a-cile/nato---hlavni-funkce-2410/>>.

⁵¹ KOŘAN, Michal. *Česká zahraniční politika v roce 2013. Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2014, s. 269.

je nutno k dosažení žádoucí úrovně interoperability nebo pro optimalizaci využívání zdrojů, a to v oblasti operační, výzbrojně technické (materiálové) a administrativní. V ČR zajišťuje úkoly v souvislosti s obrannou standardizací ve shodě se zákonem a usnesením vlády Odbor obranné standardizace Úřadu pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti. Standardizační politiku NATO schválila Severoatlantická rada, výkonný orgán představuje Výbor pro standardizaci (CS).

Mezi zásady NATO patří, že členské státy a orgány zvyšují svoji interoperabilitu cestou standardizace pro posílení obranných schopností NATO. Z uvedených důvodů státy a orgány NATO vypracovávají, schvalují a pochopitelně také společně zavádějí standardizační dohody NATO (STANAG) a spojenecké standardy (AS) pro dosažení a zachování cílené úrovně interoperability a rovněž pro optimalizaci využití zdrojů. Kromě toho státy a orgány NATO mají možnost vypracovat či navrhnout standardy výlučně související s danou oblastí materiálové standardizace, které sice nesouvisí přímo s posunem vpřed v oblasti interoperability, ale jsou nahlíženy jako užitečné. Tyto standardy (STANREC) jsou doporučeny k použití v rámci NATO.

Rozlišujeme několik existujících úrovní standardizace v NATO, a to úroveň slučitelnost (compatibility), která je spojena s vhodností produktů, postupů či služeb pro společné použití za stanovených podmínek ke splnění důležitých požadavků bez vzájemného ovlivňování. Další úrovní pak je zaměnitelnost (interchangeability), která je vyjádřením schopnosti výrobku, postupu či služby být použit místo jiného ke splnění daných požadavků. Dále je tu pak úroveň shodnost (commonality), což je označení pro stav dosažený tehdy, kdy je aplikována shodná doktrína, postupy či zařízení.⁵²

Standardizace v NATO je specifická několika aspekty, mezi které patří aspekt dobrovolnosti, kdy Česká republika podobně jako další členské státy se při přistupování autonomně rozhoduje, zda vůbec, kdy a v jakém rozsahu zavede standardizační dohodu NATO (STANAG). Dále lze zmínit takzvaný aspekt národního závazku, který souvisí s tím, že se dobrovolně učiněný závazek naší země stává naším závazkem vůči spojencům v NATO, což souvisí s požadavkem na jeho splnění ve slíbeném termínu a rozsahu. Přistoupení

---

⁵² STANKIEVICZ, Mikuláš. *Obranná standardizace. Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu České republiky* [online]. Aobp.cz, 12. září. 2018 [cit. 2018-11-18]. Dostupné na: <https://www.aobp.cz/_new/wp-content/uploads/2018/09/Obrann%C3%A1-standardizace_semin%C3%A1%C5%99_final.pdf>.

ke STANAG pak představuje vyjádření ČR k jejímu obsahu formou Prohlášení o přistoupení ke STANAG. Zavedení STANAG pak je možné označit za obsahové začlenění požadavků STANAG do právních předpisů ČR, českých technických norem, českých obranných standardů a stejně tak do vnitřních předpisů ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, případně dalších připomínkových míst, které bude provázeno jejich současným splněním.⁵³

Jako každou oblast lidské činnosti i standardizaci NATO ovládají aktuální trendy. Mezi něž se řadí například maximální využívání civilních standardů, a to především v materiálové oblasti. Rovněž je v současnosti kladen důraz na operační standardizaci, je reflektována snaha o snížení administrativní zátěže a současné zvýšení dostupnosti standardů a zrychlení všech procesů.⁵⁴

---

⁵³ STANKIEVICZ, Mikuláš. *Obranná standardizace. Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu České republiky* [online]. Aobp.cz, 12. září. 2018 [cit. 2018-11-18]. Dostupné na: <https://www.aobp.cz/_new/wp-content/uploads/2018/09/Obrann%C3%A1-standardizace_semin%C3%A1%C5%99_final.pdf>.

⁵⁴ Tamtéž.

4. Standardizační dohody NATO

Standardizace tedy byla v předchozí podkapitole zejména coby proces sjednocení pomocí zavádění standardů. V rámci NATO tedy jde o tvorbu a zavádění koncepcí, doktrín, postupů a modelů k dosažení a udržení slučitelnosti, kompatibility, zaměnitelnosti nebo shodnosti, kterých je třeba pro účely dosažení cílené úrovně interoperability či případně rovněž pro optimalizaci využívání zdrojů.

Standardizační dohoda NATO (STANAG) je normativní dokument přijímaný určeným orgánem NATO, který specifikuje dohodu členských států.⁵⁵ STANAG umožňuje zavedení stejné nebo obdobné výzbroje, munice a jiného materiálu a stejných nebo obdobných způsobů činnosti v oblasti operační, logistické a administrativní.⁵⁶ Přistoupení ke standardizační dohodě se provádí formou prohlášení o přistoupení ke standardizační dohodě, kterým se přijímá její obsah buď v celém rozsahu nebo s výhradou k některé z jejích částí.⁵⁷

4. 1. NATO standardization office

Standardizační úřad NATO patří mezi hlavní standardizační orgány NATO a iniciuje, koordinuje, podporuje a rovněž spravuje standardizační aktivity NATO, které jsou řízeny Standardizační komisí NATO. Kromě toho rovněž napomáhá Vojenské komisi NATO z hlediska vývoje vojenských operačních standardů. Mísí Úřadu je podpora standardizace NATO s cílem zlepšování operační efektivity vojenských sil Aliance.⁵⁸ Je možné jej označit za nezávislý úřad NATO, který podává report právě Standardizační komisi a dále pak také Vojenské komisi, a to v souvislosti s dozorem a záležitostmi spojenými s operační standardizací. Standardizační management konkrétně zahrnuje standardizační politiku;

---

⁵⁵ AAP-3(I) Directive for the development and production of NATO standardization agreements (STANAGs) and allied publications (APs).

⁵⁶ Usnesení vlády č. 1194, ze dne 27. 11. 2000, o změně usnesení vlády ze dne 27. listopadu 2000 č. 1194, k Pravidlům připomínkového řízení k návrhu na přistoupení ke standardizační dohodě NATO a způsobu vypořádání připomínek

⁵⁷ §2 odst. 3 zákona č. 309/2000 Sb., o obranné standardizaci, katalogizaci a státním ověřování jakosti výrobků a služeb určených k zajištění obrany státu a o změně živnostenského zákona.

⁵⁸ NATO. *Standardization*. [online]. 2017 [cit. 18. listopadu 2018]. Dostupné na: <https://www.nato.int/cps/ua/natohq/topics_69269.htm>.

harmonizaci standardizačních aktivit NATO; pravidla a regulace v souvislosti s vývojem, ratifikací, vyhlášením a podpora implementace standardizačních produktů; problematika terminologie, spolupráce s civilními standardizačními orgány; vydávání standardů NATO a propagace standardizace.

Závěrem uvádím, že se na standardizačních aktivitách podílí Standardizační agentura NATO, Standardizační komise NATO a v neposlední řadě rovněž Standardizační pracovní skupina NATO (NSSG). Standardizační agentura NATO plní roli výkonného článku Standardizačního úřadu NATO, NSSG pak je malou skupinou napomáhající řediteli Úřadu s otázkami koordinace aktivit uvnitř agentury. Kromě toho je agentura členěna na administrativní jednotku a 5 oddělení - Air, Army, Joint, Naval and Policy and Coordination. Ředitel Standardizační agentury NATO představuje ústředního úředního činitele tohoto subjektu. Ředitel plní roli ústředního poradce pro Vojenskou komisi a Generální sekretariát NATO a je volen Standardizační komisí po schválení ze strany Vojenské komise. V současnosti je ředitelem Standardizační agentury NATO Brigadier General Zoltán Gulyás.⁵⁹

4. 2. Proces přijímání STANAG

Proces přistupování ke STANAG charakterizuje poměrně podrobně kupříkladu Ročkár.⁶⁰ Pro lepší představu je tento postup ilustrován prostřednictvím obrázku v příloze č. 2. Termín pro přistoupení je stanoven ze strany odborného orgánu NATO, a to na základě předchozího projednání v relevantní pracovní skupině NATO. K projednávání spojeneckých publikací doktrinálního charakteru dochází v rámci pracovní skupiny pro spojenecké společné operační doktríny AJOD WG.⁶¹ Úř OSK SOJ zasílá RD STANAG určenému správci standardizační skupiny (SSSk) společně s požadavkem na konstrukci návrhu na přistoupení v požadovaném

---

⁵⁹ NATO Standardization Office. *The NSO Today* [online]. Nato.int, 2018 [cit. 18. listopadu 2018]. Dostupné na: <http://nso.nato.int/nso/nso_today.html>.

⁶⁰ ROČKÁR, Michal. *Metodika činnosti administrátora správce standardizační skupiny a správce standardizační třídy* [online]. Odbor doktrín, 2011 [cit. 3. prosince 2018]. Dostupné na: <https://doctrine.vavyskov.cz/_casopis/2011_2/2011_2_6d.html>.

⁶¹ Allied Joint Operations Doctrine Working Group.

termínu. Ročkár dodává, že SSSk může určit na registr obranné standardizace více adresátů pro účely elektronického doručování neutajovaných standardizačních dokumentů.⁶²

---

⁶² ROČKÁR, Michal. *Metodika činnosti administrátora správce standardizační skupiny a správce standardizační třídy* [online]. Odbor doktrín, 2011 [cit. 3. prosince 2018]. Dostupné na: <https://doctrine.vavyskov.cz/_casopis/2011_2/2011_2_6d.html>.

5. Implementace závazků vyplývajících ze STANAG

Pro komplexnost práce následující kapitola stručně analyzuje proces, jakým Česká republika přejímá závazky, které vyplývají z přijatých STANAGů. Jak bylo řečeno výše, v současné době je to podstatná část, neboť právě ozbrojené složky jsou první, u kterých může dojít k porušení MHP. Z toho důvodu je proces převzetí závazku stanoveného ve STANAGu do prostředí AČR nesmírně důležitý. STANAG nezavazuje vojáky ani velitele, zavazuje Českou republiku a je proto nutné vytvořit právní rámec pro kvalitní implementaci.⁶³

Ačkoli jsou v obecné rovině pojmy implementace a transpozice používány rovnocenně, nejedná se o správný přístup, neboť zatímco transpozice představuje formální promítnutí normy do vnitrostátního právního předpisu, implementace je pojmem širším, neboť vedle transpozic zahrnuje i fázi následující po transpozici, tedy zajištění adekvátní aplikace transpozičního opatření a dále pak efektivní vymáhání práv a povinností z tohoto plynoucích.⁶⁴ Zavádění standardizačních dohod NATO do podmínek rezortu MO ČR oplývá jistými specifiky, přičemž vlastní proces implementace vychází z interních předpisů k tomuto vyhlášených. Prostřednictvím rozkazu MO č. 29/20091 a Normativním výnosem MO č. 20/20102 došlo k úpravě procesu.

5. 1. Úřad pro obrannou standardizaci, katalogizaci a ověřování jakosti

Úř OSK SOJ byl zřízen na základě čl. 79 odst. 2 Ústavy ČR Zákonem č. 309/2000 Sb., o obranné standardizaci, katalogizaci a státním ověřování jakosti výrobků a služeb určených k zajištění obrany státu a o změně živnostenského zákona, coby správní úřad s celostátní působností pro vymezené činnosti. Úřad je přitom podřízen MO ČR a jeho působnost je vymezena především prostřednictvím následujících předpisů.⁶⁵ V první řadě

---

⁶³ Úřad pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti. *Standardizace v NATO* [online]. Oos.army.cz, 2018 [cit. 18. listopadu 2018]. Dostupné na: <<http://oos.army.cz/standardizace-v-nato>>.

⁶⁴ NAVRÁTILOVÁ, Markéta. *Implementace směrnic ve vnitrostátním právu část. I. – rozsah implementační povinnosti* [online]. Epravo.cz, 2004 [cit. 18. listopadu 2018]. Dostupné na: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/implementace-smernic-ve-vnitrostatnim-pravu-cast-i-rozsah-implementacni-povinnosti-25334.html>>.

⁶⁵ Úřad pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti. *O nás* [online]. 2018 [cit. 18. listopadu 2018]. Dostupné na: <<http://www.urosksoj.army.cz/>>.

Zákona 309/2000 Sb., o obranné standardizaci, katalogizaci a státním ověřování jakosti výrobků a služeb určených k zajištění obrany státu a o změně živnostenského zákona. Vyhláška MO č. 5/2001 Sb., kterou se stanoví náležitosti katalogizační doložky, vzory tiskopisů žádosti, oznámení a přehledů souvisejících s katalogizací a vzor osvědčení o způsobilosti zpracovávat návrh katalogizačních dat o výrobku. Usnesení vlády ČR ze dne 27. listopadu 2000 č. 1194 k Pravidlům připomínkového řízení k návrhu na přistoupení ke standardizační dohodě NATO a způsobu vypořádání připomínek. Statutem Úř OSK SOJ, schváleným ministrem obrany dne 29. září 2001. Dále pak mezinárodními smlouvami, kterými je naše země vázána.

Pokud se na tomto místě podíváme podrobněji na základní úkoly Úřadu, pak je možné uvést, že tento zejména vymezuje koncepci, strategické cíle, tvorbu a řízení obranné standardizace, katalogizace a státního ověřování jakosti produktů a služeb směřujících k zajištění obrany našeho státu. Hraje roli orgánu pro tvorbu a realizaci standardizační politiky, dále rovněž pro koordinaci jednotného systému katalogizace a pro výstavbu a řízení systému státního ověřování jakosti výrobků a služeb. V rámci plnění stanovených úkolů Úřad spolupracuje s ostatními ministerstvy, dalšími správními úřady, kraji, orgány NATO, obdobnými úřady či orgány členských států NATO a v neposlední řadě rovněž s orgány jiných států.⁶⁶

Za základní úkol Úřadu je však patrně možné označit právě vypracovávání koncepcí, zásad, postupů a návrhy, které upravují jednotlivé oblasti činnosti, do podmínek resortu MO ČR. Úřad se věnuje zastupování naší země v příslušných orgánech NATO.

Stankievicz pak za stěžejní úlohy Úř OSK SOJ na úseku obranné standardizace v ČR považuje ukládání, evidenci a zpřístupňování standardizačních dokumentů NATO. Úř OSK SOJ má na starosti právě proces přistoupení ČR ke STANAG, věnuje se řízení samotného procesu administrativního zavádění STANAG do tuzemského prostředí a oznamuje do NATO přistoupení a zavedení STANAG v ČR. Úřad dále řídí standardizaci terminologie v resortu

---

⁶⁶ Úřad pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti. *O nás* [online]. 2018 [cit. 18. listopadu 2018]. Dostupné na: <<http://www.urosksoj.army.cz/>>.

MO a klade důraz na její soulad s terminologií NATO a účastní se procesu formování a realizace standardizační politiky NATO.⁶⁷

Pokud se jedná konkrétně o proces přejímání závazků plynoucích ze STANAG, pak odpovědnost za řízení procesu standardizace v rezortu MO nese přímo ředitel Úř OSK SOJ. Koordinuje vnitřní připomínkové řízení směrem do rezortu a na druhou stranu připomínky, žádosti, výhrady a žádosti a prodloužení termínu komunikuje směrem k NATO. V konečném kroku rovněž zpracovává prohlášení o přistoupení zavedení.

5. 2. Zákon č. 309/2000 Sb., hlava II

Hlava II zákona č. 309/2000 Sb. řeší konkrétně problematiku obranné standardizace. Konkrétně v jeho § 2 nalezneme ustanovení, že standardizační dohodou je umožněno zavedení stejné či přinejmenším podobné výzbroje, munice a dalšího materiálu a dále rovněž stejných či obdobných způsobů činnosti v oblasti operační, logistické a administrativní.⁶⁸ § 5 až 8 se následně věnují přímo tvorbě standardů, které se označují zkratkou ČOS a jsou jejich prostřednictvím tedy specifikovány požadavky na výrobky a služby nebo na postupy při činnostech v oblasti operační, logistické a administrativní, jejichž smyslem je zajištění obrany státu.⁶⁹ Shrňme tedy, že zákon č. 309/2000 Sb. přiznává odpovědnost za otázky standardizace Úř OSK SOJ, který je podřízen Ministerstvu obrany coby samostatný služební úřad podle zákona č.234/2014 Sb.

5. 3. Odbor doktrín

---

⁶⁷ STANKIEVICZ, Mikuláš. *Obranná standardizace* [online]. 2018 [cit. 18. listopadu 2018]. Dostupné na: <https://www.aobp.cz/_new/wpcontent/uploads/2018/09/Obrann%C3%A1standardizace_semin%C3%A1%C5%99_final.pdf>.

⁶⁸ § 2 zákona č. 309/2000 Sb., o obranné standardizaci, katalogizaci a státním ověřování jakosti výrobků a služeb určených k zajištění obrany státu a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁹ § 4 zákona č. 309/2000 Sb., o obranné standardizaci, katalogizaci a státním ověřování jakosti výrobků a služeb určených k zajištění obrany státu a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

Společně s rozšířením NATO o nové členské státy vyvstal požadavek na standardizaci přípravy a vedení vojenských operací.⁷⁰ Tyto funkce nacházejí svůj odraz právě v doktrínách coby základních principech, které koordinují činnost ozbrojených sil v rámci plnění jejich dlouhodobých úkolů. Ačkoliv je tyto nepochybně možné označit jako závazné, v praktické rovině je nutná určitá uvážlivost. Doktríny NATO jsou součástí spojeneckých publikací (Allied Publications – AP) a zpravidla směřují vůči všem druhům sil, což znamená, že vykazují společný charakter. K dalšímu lze uvést, že spojenecké společné publikace (Allied Joint Publications – AJP) jsou základem operační standardizace a tyto mají dále přidělena čísla STANAG. Členské země NATO oplývají vlastní strukturou doktrín, v rámci které dochází k využití, případně rozpracování pro účely národních potřeb, zásad aliančních dokumentů. Hierarchie uvedených doktrín je ve shodě s organizační strukturou ozbrojených sil a tanovenými úkoly v období míru, konfliktu či války.

Vstupem ČR do NATO došlo k nastartování procesu zavádění operačních standardů NATO do podmínek činnosti Armády ČR. Ve spojitosti s tímto začaly být v rámci AČR přepracovávány stávající vojenské předpisy a služební pomůcky pro operační nasazení vojsk do dokumentů zahrnujících novou podobu a obsah, tedy do doktrín. Současně s tím byla připravována soustava těchto doktrín a jejich struktura, která bude ve shodě s novými podmínkami, a to s cílem zavést principy aliančních doktrín do prostředí AČR. Je možné podotknout, že se tyto aspekty neobešly v tuzemském prostředí zcela bez obtíží, neboť během budování doktrinální soustavy postrádala AČR potřebné zkušenosti. Proto byly základem zásady a postupy pro tvorbu a aktualizaci aliančních publikací, počáteční návrhy hierarchie byly odrazem struktury NATO. Postupem času rovněž docházelo k vývoji v oblasti pojetí doktrín. Smyslem debat bylo nalézt optimální model doktrinální soustavy, který by byl schopen pojmut dřívější operační schopnosti, zkušenosti a tradice AČR, současně by však měl rovněž být odrazem jejich budoucích možných operačních úloh. Přes mnohé debaty, jejichž výsledkem byly nezřídka odlišné názory a postoje, bylo v základních otázkách dosaženo konsenzu z hlediska toho, že není reálného důvodu, proč by se měl vznikající systém doktrín AČR lišit od jejich pojetí v dalších členských státech NATO.

Doktrínu AČR je možné označit za společnou doktrínou všech druhů sil, vojsk a služeb, která představuje podklad pro tvorbu doktrín nižšího řádu a dále pak rovněž pro zpracování

---

⁷⁰ KULÍŠEK, J. NATO Response Force. *Vojenské rozhledy*, 2010, č. 3, s. 24.

dalších vojenských předpisů vydávaných v působnosti MO ČR. Tato doktrína je směřována zejména vůči velitelům a štábům všech stupňů, dále pak rovněž vůči osobám zodpovědným za plánování, rozvoj a použití AČR a výcvikovým a vzdělávacím součastem rezortu MO ČR. Kromě toho je určena také rezortům státní správy a orgánům státní správy a samosprávy, které spolupracující s AČR kupříkladu v otázkách řešení krizových situací na území státu v oblastech jejich společné působnosti.⁷¹

Pokud bychom se však v krátkosti pozastavili rovněž u obecného významu termínu doktrína, pak tato představuje souhrn vyhraněných názorů na jistý problém. Ve vojenském prostředí je pak nahlížena zejména jako soustava zásad, kterými je řízena činnost ozbrojených sil ve vojenských operacích. Jedná se tedy o jakýsi „teoretický“ základ pro jednotné myšlení velitelů, příslušníků štábů, jako také dalších pracovníků rezortu MO, které se účastní procesu přípravy, vysílání, koordinace a zabezpečení jednotek a útvarů OS ČR vysílaných do vojenských operací. Nejedná se tedy o vnitřní předpis rezortu MO a v souvislosti s tím, že je informativního a doporučujícího rázu, není její součástí žádné normativní ustanovení. Má zejména definovat obecný obsahový rámec pro plánování, přípravu a řízení jednotek AČR k jejich nasazení ve vojenských operacích na základě politicko-vojenských ambicí a Vojenské strategie ČR. Kromě toho by měla doktrína AČR zajistit ucelené vnímání obecných zásad přípravy a vedení vojenských operací a přispět k dosažení optimální operační interoperability s OS ostatních států NATO.⁷² Přestože je tedy doktrína pro příslušníky AČR závazná, rozhodně by neměla být vnímána jako neměnná. Z hlediska praktické aplikace velitele nikterak neomezuje a s jejím použitím je spojena nutnost zapojení tvůrčího přístupu, který bude reagovat na nové okolnosti během vedení operací.

Na počátku dubna roku 2003 došlo ve Vyškově ke vzniku 4. Velitelství pro výcvik a tvorbu doktrín a v jeho rámci pak dále ke vzniku Ředitelství tvorby doktrín, které formálně souviselo s výstavbou doktrinální soustavy AČR. O několik měsíců později jeho příslušníci převzali od složek Generálního štábu AČR zodpovědnost za pracovní řízení procesu tvorby doktrín a spolu s tím taktéž doktríny zpracované v souladu s někdejší hierarchií. Součástí hierarchie byly doktríny uspořádané na základě významu a kompetencí organizačních celků GŠ a označené tak, aby bylo možné rozpoznat nejen jejich hierarchii v národním rámci, ale

---

⁷¹ Univerzita obrany. *Doktrína Armády České republiky* [online]. Ministerstvo obrany České republiky, 2010 [cit. 3. prosince 2018]. Dostupné na: <https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doktrina_ACR.pdf>.

⁷² Tamtéž.

rovněž jejich návaznost na spojenecké publikace. Posléze byly realizovány pravidelné analýzy doktrinálních dokumentů, z nichž vyšla najevo nutnost zrušení těch nevyužitelných, resp. novelizace nutných. Kromě toho byla soustava nadále obohacována o nově zpracované vojenské doktríny, předpisy a pomůcky. Roku 2009 došlo následně k vydání nových legislativních norem, které zajišťovaly ucelený postup z hlediska přípravy, schvalování a vyhlášení interních předpisů v působnosti MO a stanovovaly pravidla pro jejich zpracování, což bylo ostatně motivem k revizi stávající doktrinální soustavy. Ze strany institutu doktrín VeV – VA byl připraven návrh na novou hierarchii dokumentů doktrinální soustavy založený na třech úrovních, a to úrovni strategické, operační a taktické. Tomuto odpovídá i vertikální začleňování dokumentů, pro členění horizontální jsou základem jednotlivé funkční oblasti.⁷³ Návrh soustavy dokumentů AČR obecně spolutváří vojenské předpisy a vojenské publikace. Je vhodné dodat, že vojenské předpisy mohou zahrnovat pouze ustanovení normativní povahy, liší se pouze z hlediska obsahu a mohou tedy být členěny na základě odbornosti. Vojenské publikace se z hlediska druhu a účelu dále člení na vojenské doktríny a odborné publikace.

Vydávání vojenských doktrín je řešeno prostřednictvím nařízení NGŠ č. 10/2009 ze dne 25. března 2009. Toto vedle dalšího mimo jiné stanovilo, že právě vojenské doktríny představují jeden ze stěžejních zdrojů vojenských znalostí a zkušeností. Jejich prostřednictvím jsou vymezeny základní principy a zásady použití součástí druhů sil, vojsk a služeb v určitých druzích vojenských operací, a to včetně jejich participace na řešení nevojenských ohrožení. Jsou primárně informativního a doporučujícího charakteru, není tedy možné, aby zahrnovaly normativní ustanovení. Dále je nutné, aby braly v potaz všechny právní předpisy, mezinárodní smlouvy a řídicí akty MO a na základě obsahového zaměření jsou vojenské doktríny členěny na Doktrínu AČR, operační a taktické doktríny.

V nedávné době byla doktrinální soustava tvořena dohromady více než 1 300 vojenskými předpisy a služebními pomůckami⁷⁴ a více než 150 vojenskými publikacemi.⁷⁵ Jejich přehledy v elektronické podobě vede legislativní odbor SLP MO v případě vojenských předpisů a

---

⁷³ VEJMEJKA, Oto. *Vývoj doktrinální soustavy AČR a tvorba doktrinálních dokumentů* [online]. Odbor doktrín, 2013 [cit. 3. prosince 2018]. Dostupné na: <https://doctrine.vavyskov.cz/_casopis/2011_2/2011_2_1a.html>.

⁷⁴ K operačnímu a bojovému použití vojsk se vztahovala pouhá čtvrtina.

⁷⁵ VEJMEJKA, Oto. *Vývoj doktrinální soustavy AČR a tvorba doktrinálních dokumentů* [online]. Odbor doktrín, 2013 [cit. 3. prosince 2018]. Dostupné na: <https://doctrine.vavyskov.cz/_casopis/2011_2/2011_2_1a.html>.

odbor doktrín VeV – VA v případě vojenských publikací. Nyní je tedy vhodné v krátkosti představit jednotlivé části doktrinní soustavy AČR.

5. 3. 1. Vojenský předpis

Vojenské předpisy musí zahrnovat ustanovení normativního charakteru, kterými jsou zpravidla kupříkladu práva a povinnosti, bezpečnostní opatření atd. Tyto jsou vydávány ve shodě s RMO č. 29/09, NVMO č. 36/2009 a v neposlední řadě rovněž s NVMO č. 20/2010.⁷⁶

5. 3. 2. Služební pomůcka

Určitý mezistupeň mezi předpisem a doktrínou pak představují služební pomůcky. RMO č. 29/09 se této kategorii nevěnuje, praktické zkušenosti nabyté od doby účinnosti RMO č. 29 však ukazují na to, že není možné s pouhými předpisy vystačit a služební pomůcky jsou nezbytností, především pak v oblasti oprav a udržování techniky a nakládání s materiálem. Není možné, aby byla situace řešena tak, že bude každý manuál k opravám a údržbě, případně k obsluze zbraní a techniky vydáván ve formě předpisu.⁷⁷ Tyto tedy představují určitá doporučení, metodické návody, výklady za účelem realizace určité odborné činnosti uskutečňované v působnosti MO. Služební pomůcky jsou vydávány ze strany věcně příslušných vedoucích organizačních útvarů ministerstva a jsou vyhlášovány ve Věstníku MO.

5. 3. 3. Vojenská publikace

Vojenské publikace jsou především informativního a doporučujícího rázu, jejich součástí nejsou normativní ustanovení, nicméně mohou představovat zdroj pro tvorbu vojenských

---

⁷⁶ SOJKA, Milan. *Naplňování přijaté doktrinní soustavy AČR v oblasti taktiky a operačního umění* [online]. Odbor doktrín, 2013, [cit. 3. prosince 2018]. Dostupné na: <https://doctrine.vavyskov.cz/_casopis/2013_1/2013_1r_1b.html>.

⁷⁷ SOJKA, Milan. *Naplňování přijaté doktrinní soustavy AČR v oblasti taktiky a operačního umění* [online]. Odbor doktrín, 2013, [cit. 3. prosince 2018]. Dostupné na: <https://doctrine.vavyskov.cz/_casopis/2013_1/2013_1r_1b.html>.

předpisů. Jejich vydávání je ve shodě s nařízením NGŠ AČR č. 10/2009. Vojenské publikace dále obsahují vojenské doktríny a odborné publikace.

Ačkoliv se zdá být zmíněná klasifikace poměrně přehlednou, Sojka upozornil na to, že na její naplňování v určité míře působí lidský faktor. Dle autora na toto poukázala debata v rámci mezinárodní vojensko-odborné konference TAKTIKA 2012. Zde se objevil poměrně frekventovaný názor, že velitelům v jejich činnosti nenapomáhá tvorba „pohádek“, ⁷⁸ tito naopak potřebují pevný právní rámec, který je představován předpisy. Tomuto nadále napomohl nejednotný výklad RMO č. 29/09. Z toho pak plyne snaha řady funkcionářů GŠ AČR řešit veškeré otázky týkající se jejich gesce prostřednictvím vydávání předpisů, a to i v takových oblastech, které není možné předpisy naprosto svázat. Tradiční oblastí, která se po celou dobu svojí existence opírá o doktríny, je oblast taktiky a operačního umění. ⁷⁹

Prostřednictvím RMO č. 29/09 bylo stanoveno, že vojenský předpis představuje jeden z druhů vnitřních předpisů. V čl. 7 je stanoven následující proces. Vojenský předpis podrobněji vymezuje činnosti a vztahy plynoucí z úkolů AČR vymezených v § 14 Zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a aplikuje dokumenty důležité pro její činnost, zejména z hlediska výcviku. Vojenský předpis schvaluje náčelník GŠ AČR. Vojenský předpis je závazný pro vojáky v činné službě a pro občanské zaměstnance je závazný pouze tehdy, pakliže se podílejí na plnění úkolů AČR v rámci výkonu práce. ⁸⁰

Vedle toho došlo ze strany NGŠ AČR k vydání NVMO č. 20 ze dne 23. dubna 2010, který mimo jiné stanovil, že musí být vojenský předpis konstruován přehledně a formulován jednoznačně, srozumitelně, jazykově a stylisticky bezchybně a dále je nutné, aby byl v souladu s právním řádem a dalšími vnitřními předpisy. Musí zahrnovat ustanovení normativní povahy, naopak nesmí zahrnovat opisy a výpisy právních a interních aktů. Posoudit, zda je předpis v souladu s uvedenými kritérii, pak musí Inspektorát NGŠ AČR. Pokud tedy dojde ze strany gestora k předložení podnětu ke zpracování vojenského předpisu, Inspektorát následně tento posoudí s ohledem na nezbytnost vydání vojenského předpisu a vhodnost zvoleného

---

⁷⁸ Tedy doktrín.

⁷⁹ SOJKA, Milan. *Naplňování přijaté doktrinní soustavy AČR v oblasti taktiky a operačního umění* [online]. Odbor doktrín, 2013, [cit. 3. prosince 2018]. Dostupné na: <https://doctrine.vavyskov.cz/_casopis/2013_1/2013_1r_1b.html>.

⁸⁰ čl. 7 RMO č. 29/09.

druhu vnitřního předpisu. Zásadním kritériem v tomto ohledu je, zda se předmětný materiál bude vztahovat k povinnostem, odpovědnosti a jiným právně závazným otázkám. Je vhodné doplnit, že je stanovisko Inspektorátu NGŠ pro gestora závazným.⁸¹

5. 4. Závěr k implementaci závazků vyplývajících pro ČR ze standardizačních dohod

Přes nejasnosti nastíněné v předcházející podkapitole je nutné říci, že AČR nemá praktické problémy. Je tedy možné, že konkrétní implementaci konkrétního ustanovení není zvoleno nejvhodnějšího prostředku, ale cíle je dosaženo. Obecně k rozvoji standardizace dochází především z důvodu převahy zahraničních misí. V rámci těchto misí se AČR těší dobrému jménu a žádné praktické problémy, které by souvisely s nedůslednou standardizací nejsou. Lze tedy učinit závěr, že závazky, které vyplývají ze standardizačních dohod jsou do prostředí AČR transformovány takovým způsobem, že není ohroženo jejich dodržování.

---

⁸¹ Čl. 1., odst. 3 NV MO č. 20/2010.

6. Zhodnocení případné kolize závazků v rámci multinárodních vojenských operací

Armáda České republiky může působit v rozličných druzích operací, jejichž rozsah, obsah i naléhavost jsou a budou velmi odlišné, čemuž je pochopitelně nutné přizpůsobit organizační strukturu nasazovaných jednotek AČR, počty osob, vybavení zbraňovými a technickými systémy a materiálem. Pro účely plnění úkolů dochází ke vzniku úkolových uskupení, která mají schopnost samostatného působení, přičemž jsou složeny z modulů menších jednotek. Modularita ostatně představuje základ pro tvorbu organizačních struktur vyčleňovaných úkolových uskupení vyššího stupně.

Do jednotlivých typů vojenských operací mohou být síly AČR zapojeny v rámci mnohonárodních či národních úkolových uskupení. Tyto operace mohou probíhat daleko od naší země, přičemž účast AČR není s výjimkou arktických oblastí geograficky omezena. V těchto operacích má přitom AČR možnost působit v rámci svých schopností podle potřeb NATO, EU (koalice) po různou dobu vycházejíc z rozhodnutí Parlamentu ČR.

Je vhodné poněkud zpřesnit, že mnohonárodní operace představují operace za použití sil a prostředků minimálně dvou států. AČR obvykle působí ve společném (mnohonárodním) uskupení se silami ostatních členských zemí NATO, případně se silami zemí zapojených do Partnerství pro mír (Partnership for Peace) či případně se silami třetích zemí v rámci operace OSN, NATO, EU, resp. rovněž v rámci jiné ad hoc koalice širšího mezinárodního společenství. Domnívám se, že je možné uvést, že mnohonárodní zapojení do operace posiluje legitimitu účasti sil toho kterého státu, v souvislosti s větším zdrojovým rámcem umožňuje dlouhodobé trvání operace a posiluje solidaritu mezi zúčastněnými státy.⁸² Mnohonárodní operace NATO jsou vedeny za řízení určeného JFC, jenž může mít ve své podřízenosti složky druhů sil: pozemní složku (Land Component), vzdušnou složku (Air Component), námořní složku (Maritime Component), případně jinou vytvořenou složku.⁸³ Dodejme, že se AČR prostřednictvím politických rozhodnutí obvykle účastní společných vojenských operací v rámci pozemní a vzdušné složky mnohonárodního úsilí.

---

⁸² Nabízí možnost sdílení zodpovědnosti, rizik a nákladů.

⁸³ Speciální síly, logistika, PSYOPS.

V Doktríně AČR nalezneme vymezení specifík mnohonárodních operací. Jedním ze stěžejních předpokladů pro realizaci těchto operací náleží vzájemný respekt, přičemž se jedná primárně o respekt vůči specifickým kulturním, zvykovým, právním, náboženským a jiným zvyklostem a k omezením partnerských zemí a státu, na jehož území operace probíhá. Významnou roli hraje rovněž již zmíněná interoperabilita, v rámci které, se jedná o používání navzájem spolupracujících systémů a postupů, což napomáhá úspěchu operace. Další charakteristikou tohoto druhu operací pak je, že by měl velitel společných sil (JFC) každému národnímu kontingentu zadávat takové úkoly, které odpovídají schopnostem dané národní jednotky a nejsou v rozporu s národními pokyny pro použití sil (ROE). Poslední významný faktor se vztahuje k mnohonárodní logistice a vyjadřuje, že mají spojenecké země možnost poskytovat si vzájemně logistickou podporu. Přitom platí pravidlo, že čím podobnější jsou si logistické systémy jednotlivých zemí, tím větší je možnost poskytování vzájemné podpory. K uzavření dohod o vzájemné podpoře přitom může dojít předem či až v průběhu operace.⁸⁴

Účinnost mnohonárodních operací omezena různými faktory, a to zejména národními odlišnostmi v taktice a stylu velení vojskům; dále pak neodpovídající znalostí dorozumivacího jazyka (kterým je obvykle angličtina) a rozdíly v národní interpretaci společné terminologie; problémem mohou být rovněž určité diference v řízení zbraňových systémů působících společně v rámci operačních a taktických uskupení; v neposlední řadě hraje roli rovněž nedostatek důvěry, která je bezesporu základem jakýchkoliv společných vztahů.

5. 1. Vymezení kolizí

Vojenské operace ve srovnání s politickým způsobem řešení konfliktu využívají sílu, případně hrozbu jejím použitím. Právním základem pro vedení vojenských operací AČR představují zákony ČR, závazky ČR plynoucí z mezinárodního práva.⁸⁵ pravidla použití sil (ROE) a rozkazy, vojenské řády a předpisy a politickostrategické pokyny. K dalšímu je možné přinést, že se AČR řídí MHP, které vymezuje již specifikované základní principy vedení boje: nezbytnost, přiměřenost, lidskost, oprávněnost a rozlišování. Velitelé ve všech

---

⁸⁴ Univerzita obrany. *Doktrína Armády České republiky* [online]. Ministerstvo obrany České republiky, 2010 [cit. 3. prosince 2018]. Dostupné na: <https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doktrina_ACR.pdf>.

⁸⁵ Ve vztahu k vojenským operacím jde zejména o závazky plynoucí z MHP.

druzích vojenských operací jsou tedy povinni ve svých rozhodnutích dbát pravidel národního a mezinárodního práva, současně je však nutné vycházet z pravidel použití síly, která jsou platná pro předmětnou vojenskou operaci. Velitelé musí při plánování a vedení operace respektovat i případná specifická národní omezení, definující způsob použití sil jednotlivých národních kontingentů.⁸⁶

Z Doktríny AČR dále plyne, že určitá národní omezení vycházejí z národních zákonů země vysílající své vojáky do operace. Může se přitom jednat o rozličná technická, geografická či funkční omezení, která se vztahují ke způsobu užití zbraní a techniky, prostoru nasazení nebo případně ke specifickým činnostem jednotek. Omezení mohou být vynucena objektivními technickými, politickými nebo subjektivními okolnostmi. Lze doplnit, že tato národní omezení snižují účinnost nasazených sil.⁸⁷

Kolize mezi právními normami nejsou nikterak ojedinělým jevem. K těmto kolizím dochází v praktické rovině jednak uvnitř jednotlivých právních řádů, jednak rovněž mezi právními řády navzájem. Přístupy k řešení těchto kolizí mohou být rozličné.

Obsahem této kapitoly je primárně zhodnocení kolizí závazků, ke kterým může dojít v rámci multinárodních vojenských operací mezi národním MHP a STANAGy. Na tomto místě je nutné opakovaně uvést, že v následující pasáži je dále rozpracována analýza pouze STANAGů na které se nevztahuje žádné utajení.

V úvodu práce jsem posuzované STANAGy rozdělil do dvou skupin.⁸⁸ Skupina první sestává ze STANAGů, které neobsahují žádné konkrétní pravidla MHP. Jedná se o ryze technické normy. Kupříkladu STANAG 2128 MMSOP (MMMPP)⁸⁹ nese název „Systém zásobování zdravotnickým a dentálním materiálem“. Tato norma stanovuje proces navrácení nepoužitého zdravotnického materiálu zpět do země původu. Z toho důvodu musí být každé balení jakéhokoliv zdravotnického materiálu vybaveno označením nebo vlajkou státu původu. Dále stanovuje, jakým způsobem musí být v průběhu operace zřízena centra pro umožnění tohoto procesu navrácení. Součástí je popis procedury a následné výměny. Dalším typickým

---

⁸⁶ Univerzita obrany. *Doktrína Armády České republiky* [online]. Ministerstvo obrany České republiky, 2010 [cit. 3. prosince 2018]. Dostupné na: <https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doktrina_ACR.pdf>.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ Tedy STANAGy bez utajení, týkající se MHP.

⁸⁹ Transformován do prostředí AČR jako AMedP-1.12.

zástupcem této první skupiny je STANAG - 2122 MMT⁹⁰ s názvem „Požadavky na výcvik veškerého vojenského personálu v poskytování péče raněným a v základech hygieny“. Jedná se o krátkou standardizační dohodu, která stanovuje, že každý voják vyslaný do zahraničí musí projít výcvikem v poskytování první pomoci a dodržování osobní hygieny. Daný výcvik je nutné nejméně jednou za dva roky absolvovat znovu. Posledním příkladem STANAGu této skupiny je STANAG - 2040 MMSOP (MMMPP)⁹¹ s názvem „Nosítka, nosné konzoly a upevňovací prvky“. Předmětem této opět ryze technické normy jsou specifikace pro zařízení k evakuaci zraněných. Cílem je, aby případný zraněný byl umístěn do kterýchkoliv nosítek bezpečně. Následně díky shodnosti kotvicích prostředků a úchyťů bude možné využít kteréhokoli dostupného prostředku kterékoliv národní armády k evakuaci.

Z této technické podstaty těchto STANAGů prakticky není možné, aby došlo k nějaké kolizi s konkrétními normami MHP, kterými je Česká republika vázána. Mám za to, že rozbor výše zmíněných STANAG dostatečně popisuje podstatu první skupiny a je tedy evidentní, že STANAGy první skupiny nejsou pro podstatu práce relevantní. Tedy, že nemůže dojít k situaci, že by tyto STANAGy způsobily ohrožení pro dodržování MHP.

Dále jsem zkoumání podrobil druhou skupinu dle rozdělení v úvodu. Jelikož tyto STANAGy obsahují normativní pravidla teoreticky může k nějaké kolizi dojít. Výsledkem analýzy jsem došel k jednoznačnému závěru, že prakticky k žádnému v úvodu nastíněnému problému nedochází. Lze mít za to, že tvůrci STANAGů mají tuto skutečnost na paměti a náležitě obezřetně jednotlivé STANAGy tvoří. Většina z posuzovaných STANAGů se s existencí norem MHP „vypořádala“ již v úvodních ustanoveních jednoduchým způsobem. A tedy, že STANAG nesmí být v rozporu s normami MHP.

Ukázkovým příkladem vypořádání se autory s tímto problémem je STANAG - 2546 MHC (EMP)⁹² s názvem „Spojenecká společná doktrína zdravotnického odsunu“, který v kapitole I. odst. 0103 uvádí následující: „MEDEVAC is the capability of transporting patients during military operations under continuous medical care. These transports (medical) must all comply with International Humanitarian law (comprising the relevant Geneva conventions

---

⁹⁰ Transformován do prostředí AČR jako AMedP-8.15.

⁹¹ Transformován do prostředí AČR jako AMedP-2.1.

⁹² Transformována do prostředí AČR jako AJMedP-2.

and principles)⁹³ Tímto je jakýkoliv konflikt absolutně vyloučen. Všechny posuzované STANAGy berou normy MHP jako obecně platné a sami jich využívají. STANAG - 2060 MMSOP (MMMPP) s názvem „Identifikační označení zdravotnického materiálu pro polní zdravotnická zařízení“ přejímá ustanovení Ženevských úmluv přímo.⁹⁴ Konkrétně se jedná o čl. 38 první Ženevské úmluvy z roku 1949. STANAG stanovuje, že pro označování jakéhokoliv zdravotnického materiálu jednotek NATO se používá označení, které zavádí Ženevské úmluvy, tedy červený kříž, červený půlměsíc, červený diamant a červený lev se sluncem.⁹⁵

Dalším případem je fakt, kdy standardizační dohoda přímo vznikla na základě toho, že si jsou státy vědomy své odpovědnosti v oblasti MHP. Příkladem je STANAG - 2514 AJOD s názvem „Spojenecká společná doktrína odsunu civilních osob (nekombatantů)“.⁹⁶ Tato doktrína popisuje operace NEO, což znamená operace směřující k přemístění ohrožených nekombatantů v cizí zemi do bezpečného místa. V úvodu tohoto STANAGu je vysvětleno jeho přijetí takto: „Legal issues associated with the law of armed conflict will not normally arise in the context of a NEO, however, the protections afforded civilians, the sick, and the wounded under human rights aspects of international law are designed to promote and protect human rights at the international, regional, and domestic levels despite the absence of international armed conflict“.⁹⁷ Tedy ochrana civilistů, nemocných a zraněných je důvodem pro vytvoření tohoto STANAGu a tedy je kompletně v souladu s normami MHP.

Jako příklad STANAGu této druhé skupiny, který se ovšem přímo neodkazuje na žádnou normu MHP, avšak svou dikcí je se všemi plně v souladu poslouží 2179 MHC (MedNP)⁹⁸ s názvem „Požadavky na minimální rozsah lékařské péče o ženy působící v rámci společných/mnohonárodních operací“. Po zhodnocení všech požadavků, které STANAG klade na zdravotnický personál a vybavení, které musí Česká republika zajistit, pokud je

---

⁹³ MEDEVAC je schopnost přepravovat pacienty za nepřetržité zdravotnické pomoci. Tyto (lékařské) transporty musí být plně v souladu s mezinárodním humanitárním právem (zahrnující příslušné ženevské úmluvy a zásady). MEDEVAC znamená MEDical EVACuation, tedy zdravotnický odsun.

⁹⁴ Stejně jako AČR srov. *Příručka vojáka AČR*. 3. vydání. Vyškov: Institut doktrín VeV – VA, 2009, s. 14.

⁹⁵ BOUVIER, Antoine. Special aspects of the use of the red cross red crescent emblem. *International Review of the Red Cross*, 1989, č. 272, s. 195.

⁹⁶ Transformována do prostředí AČR jako AJP-3.4.2.

⁹⁷ Právní otázky spojené s právem ozbrojeného konfliktu obvykle nevznikají v souvislosti s operacemi NEO, avšak ochrana civilistů, nemocných a zraněných v mezinárodním právu v oblasti lidských práv má za cíl prosazovat a chránit lidská práva na mezinárodní, regionální a vnitrostátní úrovni navzdory absenci mezinárodních ozbrojených konfliktů.

⁹⁸ Transformována do prostředí AČR jako AMedP-8.9.

členem kontingentu⁹⁹ žena, musím dojít k závěru, že je plně v souladu s zásadami MHP. Obdobně STANAG - 6505 MMSOP¹⁰⁰ s názvem „Mnohonárodní zdravotnické zabezpečení“ v úvodu do odstavce D „Pre- and Post-Detention Medical“ připomíná, že rozhodnutí, který zraněný bude odsunut dříve a který následně musí být řízeno pouze zdravotnickými kritérii. Stejně tak lékařská péče musí být poskytnuta všem zraněným ve stejném rozsahu, kvalitě a rychlosti jako každému příslušníkovi národní armády, nebo koaličnímu partnerovi. Ve zmíněných dokumentech najdeme mnoho podobných odkazů, které dokládají můj závěr.

6. 2. Pravidla nasazení (ROE)

Pravidla nasazení (Rules of engagement - ROE) představují významný soubor pravidel, jimiž se musí voják nasazený v dané zemi řídit. Pro každou zemi přitom mohou být tato odlišná v závislosti na místních zákonech a normách. Jedná se tedy bezesporu o určitý kompromis mezi právem mezinárodním, právem válečným, a mezi zákony a právem dané země působení. V neposlední řadě začlenění do právního rámce naší republiky.¹⁰¹

Pravidla použití sil¹⁰² tedy představují určitá určující pravidla, která jsou zpracována v rámci operačního plánování a k jejichž schválení dochází ze strany příslušného politického (vojenského) orgánu (např. NAC), přičemž tato vymezují okolnosti a omezení a určují míru a způsob použití sil nasazených v operaci. Prostřednictvím ROE jsou veliteli zajištěny informace o míře jeho samostatnosti v rozhodování o použití síly při plnění stanovených úkolů.¹⁰³ ROE představují základ pro provedení vojenské operace a nacházejí své uplatnění ve všech fázích operace či ozbrojeného konfliktu, a to jednak dle článku 5, jednak pak rovněž mimo článek 5 Washingtonské smlouvy. Stanovená pravidla použití síly musí dodržovat každý příslušník AČR ve vojenské operaci bez ohledu na hodnost a funkci. Příslušný orgán může v průběhu operace rozhodnout o změně ROE a to na základě návrhů velitelů sil účastnících se operace.

---

⁹⁹ Bez omezení, zda se jedná o bojovou, humanitární nebo jinou misi.

¹⁰⁰ Transformován do prostředí AČR jako o AJMedP-9.2.

¹⁰¹ *Příručka vojáka AČR*. 3. vydání. Vyškov: Institut doktrín VeV – VA, 2009, 17 s.

¹⁰² APP-15 (2007). Pravidla vedení bojové činnosti, (mimo válečnou situaci, mírové mise: pravidla použití síly.

¹⁰³ Univerzita obrany. *Doktrína Armády České republiky* [online]. Ministerstvo obrany České republiky, 2010 [cit. 3. prosince 2018]. Dostupné na: <https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doktrina_ACR.pdf>.

Nasazení ozbrojených sil k řešení krizové situace může vyžadovat několik po sobě jdoucích či vzájemně navazujících vojenských operací. V tomto případě se jedná o tažení. Každý druh operace odlišují právě pravidla použití sil, zasazení sil a požadovaný cílový stav. V současnosti je možné odlišit následující 4 druhy operací: operace vojenského mírového nasazení (Peacetime Military Engagement); operace na podporu míru (Peace support); protipovstalecké operace (Counter Insurgency); hlavní bojové operace (válka).¹⁰⁴

Vedle výše uvedených druhů operací však existují rovněž doplňující kategorie, které pokrývají široké spektrum činností. Jedná se o operace menšího rozsahu a kratšího trvání. Kategorie bývá označována jako omezená intervenční operace. Stěžejním kritériem pro rozlišení operací je úroveň násilí, pohybující se od mírových aktivit mezi mezinárodními činiteli (státy, korporace, nevládní organizace atd.) přes konflikty nízké úrovně intenzity až k všeobecné válce. Vojenské síly se podílejí na řešení krizových situací (konfliktů) v celém tomto spektru.¹⁰⁵

Pro zapojení AČR do určité operace jsou brány v potaz možnosti a schopnosti AČR, dále pak rovněž zahraničně-politické priority ČR. Při přípravě operace se zpravidla stanovuje složení sil vysílané jednotky nebo úkolového uskupení AČR, jeho velikost a délka působení v operaci a případná zákonná omezení činnosti. Vyčleněné síly se vedle pravidel použití síly pak řídí také mandátem politickostrategických orgánů ČR, operačním plánem a operačními postupy a standardy AČR, NATO, EU nebo jiných organizací řídících danou operaci.

---

¹⁰⁴ Univerzita obrany. *Doktrína Armády České republiky* [online]. Ministerstvo obrany České republiky, 2010 [cit. 3. prosince 2018]. Dostupné na: <https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doktrina_ACR.pdf>.

¹⁰⁵ Tamtéž.

7. Závěr

Na závěr je vhodné stručně shrnout obsah této diplomové práce a zamyslet se nad naplněním cíle. Diplomová práce věnovala pozornost problematice implementace norem mezinárodního humanitárního práva, která byla ilustrována na příkladu standardizačních dohod NATO. V úvodu práce byl čtenář stručně seznámen s nejdůležitějšími pojmy týkající se implementace MHP, které s problematikou úzce souvisí. Kapitola druhá věnovala pozornost závazkům České republiky v oblasti mezinárodního humanitárního práva, přičemž nejprve bylo pojednáno o základních pramenech mezinárodního humanitárního práva, na což bylo navázáno exkurzem do problematiky konkrétních specifických pravidel. Třetí kapitola vymežila podstatu standardizačních dohod NATO, orgány NATO, které se standardizace účastní a byl stručně popsán proces, kterým dochází k přijetí STANAGu. Následující kapitola popisuje proces, kterým dochází k implementaci závazků vyplývajících ze STANAGů do prostředí AČR. Jsou popsány jednotlivé instituce účastné na procesu implementace a normy, které jsou více či méně vhodné k převzetí pravidel MHP obsažených ve standardizačních dohodách. Speciální pozornost je věnována úloze Odboru doktrín. Poslední kapitola analyzuje možné střety mezi závazky národního MHP a závazky vyplývající ze STANAGů.

Standardizace představuje obecně tvorbu a zavádění koncepcí, doktrín, postupů a modelů za účelem dosažení a udržení slučitelnosti a shodnosti, což je nutné pro účely dosažení požadované úrovně interoperability, případně pro optimalizaci využívání zdrojů, přičemž je možné dále rozlišit oblast operační, materiálovou a administrativní. V naší zemi má obrannou standardizaci na starost Odbor obranné standardizace Úřadu pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti. K dalšímu lze uvést, že standardizační politika NATO je specifická několika aspekty, mezi které patří aspekt dobrovolnosti, kdy Česká republika podobně jako další členské státy se při přistupování autonomně rozhoduje, zda vůbec, kdy a v jakém rozsahu zavede standardizační dohodu NATO (STANAG). Dále lze zmínit takzvaný aspekt národního závazku, který souvisí s tím, že se dobrovolně učiněný závazek naší země stává naším závazkem vůči spojencům v NATO, což souvisí s požadavkem na jeho splnění ve slíbeném termínu a rozsahu. Přistoupení ke STANAG představuje vyjádření ČR k jejímu obsahu formou Prohlášení o přistoupení ke STANAG. Zavedení STANAG je možné označit za obsahové začlenění požadavků STANAG do

právních předpisů ČR, českých technických norem, českých obranných standardů a stejně tak do vnitřních předpisů ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, případně dalších připomínkových míst, které bude provázeno jejich současným splněním

Zároveň s vývojem a optimalizací soustavy doktrín se postupem času stejně tak vyvíjelo a nadále vyvíjí i pojetí a vnímání doktrín. Doktríny NATO jsou formulovány ve spojeneckých publikacích, přičemž tyto jsou závazné, a ačkoliv je v praktické rovině nutná jistá uvážlivost, větší problémy se neobjevují. Nicméně je možné si povšimnout, že mezi českou vojenskou veřejností v podstatě nadále vítězí poptávka po vojenských předpisech nad množstvím nabízených vojenských publikací. V současnosti jsou spojenecké standardizační dohody transformovány do závazné formy rozličnými vojenskými předpisy, tedy i doktrínami, které si v praktické rovině rovněž žádají uvážlivost. Zjednodušeně řečeno to, co naši vojáci v mnohonárodní operaci normálně plní, k tomu doma požadují předpis či rozkaz. Mohli bychom si tedy položit otázku, zda je skutečně vnímání doktrín ve všech zemích Aliance totožné.

Uvedené aspekty pochopitelně nacházejí svůj odraz rovněž v rovině tvorby dokumentů doktrinální soustavy. Z celkového počtu plánovaných zpracovatelských úkolů činí zhruba polovinu vojenské předpisy a druhou polovinu vojenské doktríny a odborné publikace. Zatímco druhá uvedená polovina úkolů je plněna poměrně dobře, horší je situace v oblasti vojenských předpisů. Obecně je problémem samotná činnost redaktorů a zpracovatelů, kteří jsou poměrně často měněni, jsou jim zadávány jiné úkoly, případně v souvislosti s operativními úkoly nevěnují zpracovatelské činnosti dostatečnou pozornost. V případě vojenských předpisů sehrávají negativní roli zejména změny v legislativním prostředí, které ve značné míře působí na vlastní obsah předpisu. Časově korektní vydání nového předpisu nadále prodlužuje rovněž dvojí právní posuzování, redakční úprava a související postupování návrhu předpisu a další neočekávané události. Přesto bychom však mohli popsání proces tvorby označit jako funkční. Dílčím řešením by se mohlo stát promyšlené vymezení priorit korespondujících s potřebami armády a reálné plánování, nicméně systémové řešení by si pochopitelně nutně žádalo realizaci zásadních interních organizačních a strukturálních změn organizačních útvarů MO a organizačních celků rezortu MO.

Již v minulosti bylo kupříkladu konstatováno, že AČR nedisponuje dostatečným množstvím vojenských předpisů pro svou činnost. Předpisy jsou zastaralé, případně zcela chybí. Tento stav byl výsledkem postupného rušení předpisů z 60. a 70. let minulého století.

K těmto však neexistovala náhrada, a navíc bylo rušených předpisů tolik, že má v současnosti AČR ke svému výcviku a činnosti k dispozici pouze omezený počet interních předpisů, které mají legislativní povahu a odpovídají ustanovení RMO 29/2009. Zbytkem předpisů pak je takzvaná šedá legislativa v podobě odborných nařízeních, pomůcek a publikací, nicméně je třeba podotknout, že není možné se na takové publikace při tvorbě nových předpisů odvolávat. Flexibilní řešení absence předpisů pro oblast taktiky a operačního umění je možné spatřovat ve využívání již existujících vojenských publikací (doktrín), které je možné relativně rychle přetransformovat do formy předpisů (manuálů), které by nahradily zastaralé polní a bojové řády.

Dodržování, implementace a rozvoj MHP je nedílnou součástí české zahraniční politiky. Za základní prameny MHP je možné označit mezinárodní smlouvy. Naše země je v dané oblasti vázána několika desítkami dokumentů, přičemž mezi nejvýznamnějšími z nich patří právě Ženevské úmluvy z roku 1949 a jejich Dodatkové protokoly z roku 1977. Vedle závazků, které vyplývají z mezinárodních smluv MHP, kterým je vázána ČR, však na tuto oblast rovněž dopadají závazky, které vyplývají ze standardizačních dohod NATO. Proto si tato práce položila otázku, zda může v tomto směru dojít k určitým kolizím.

Základním cílem této diplomové práce bylo proniknutí do problematiky implementace norem MHP, přičemž práce věnovala pozornost standardizačním dohodám NATO. Cílem bylo ověřit, zda nedochází ke kolizím mezi závazky, kterými je Česká republika vázána normami MHP a standardizačními dohodami, které vydávají orgány NATO. Překážkou pro prozkoumání daného tématu není fakt, že část STANAGů a s tím souvisejících dokumentů je v režimu vyhrazené a vyšší. Díky zprostředkovanému přístupu a díky vysokému podílu neutajovaných STANAGů jsem dokázal extrahovat obecný princip, kterým se STANAGy řídí. Pro zpracování této práce jsem vytvořil seznam STANAGů, které se nějakým způsobem dotýkají MHP. Tento seznam jsem rozdělil na dvě části, STANAGy technického charakteru a STANAGy obsahující normy MHP. Po provedené analýze jsem došel k jednoznačnému závěru, že k žádné kolizi nedochází. U STANAGů první skupiny není prakticky možné, aby k rozporům došlo. STANAGy této skupiny vyjmenovávají například proces navrácení nepoužitého zdravotnického materiálu, nebo jaké proporce a systém ukotvení mají mít nosítka na lodi a vrtulníku. U STANAGů druhé skupiny není kolize generálně vyloučena. Lze ale s jistotou říct, že k žádným kolizím prakticky nedochází. Většina STANAGů s normami MHP výslovně pracuje, přejímá a odvolává se na ně. Například přejímá označení zdravotnického

materiálu a personálu dle Ženevských úmluv a další. Pokud nepřejímá ustanovení přímo, teoreticky ke kolizi dojít může. Každopádně na základě analýzy lze vyslovit závěr, že k žádným rozporům nedochází a tvůrci STANAGů postupují maximálně obezřetně. Na základě toho docházím k závěru, že NATO i jednotlivé armády jsou si této možnosti vědomy a přistupují k této problematice obezřetně. Elegantním a účinným řešením jsou tzv. pravidla nasazení tedy ROE. Tyto se zpracovávají pro každou konkrétní vojenskou misi a zpracovávají veškeré zainteresované právní řády do kompatibilního celku. V tomto smyslu si myslím, že byl cíl práce naplněn.

Seznam literatury

Monografie, publikace, sborníky

1. ALDRICH, George. Comments on the Geneva Protocols. *International Review of the Red Cross*, 1997, č. 230. 132 s.
2. BALARYN, Jindřich. *Příručka vojáka AČR*. 3. vydání. Vyškov: Institut doktrín VeV – VA, 2009. 304 s.
3. BOUVIER, Antoine. Special aspects of the use of the red cross red crescent emblem. *International Review of the Red Cross*, 1989, č. 272. 356 s.
4. BOTCHE, Michael. The role of national law in the implementation of international humanitarian law, In SWINARSKI, Claire. *Studies and essays on international humanitarian law and Red Cross principles in honour of Jean Pictet*. Ženeva: The Hague: International Committee., 1984. 623 s.
5. DETTER, Ingrid. *the Law of War*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000. 516 s.
6. FAIX, Martin. Operácie multinárodných síl a medzinárodne humanitárne právo. In: ŠTURMA, Pavel, ONDŘEJ Jan. *Mezinárodní humanitární právo - 60. výročí Ženevských úmluv z roku 1949*. Praha: Karolinum, 2010. 204 s.
7. FUCHS, Jiří. *Mezinárodní humanitární právo*. Praha: Ministerstvo obrany – Agentura vojenských informačních služeb, 2007, 230 s.
8. FUCHS, Jiří. *Válečné zločiny jako zločiny podle mezinárodního práva*. Vyškov: Vysoká vojenská škola pozemního vojska, 2002. 199 s.
9. GASSER, Hans-Peter. *International Humanitarian Law. An Introduction*. Berne/Stuttgart/Vienna: Hendy Dunant Institute, 1993, 534 s.
10. KLENNER, Dietmar. Training in international humanitarian law. *Revue Internationale De La Croix-Rouge/International Review of the Red Cross*, 2000, roč. 82, č. 840. 662 s.
11. KOŘAN, Michal. *Česká zahraniční politika v roce 2013. Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2014. 472 s.
12. KULÍŠEK, J. NATO Response Force. *Vojenské rozhledy*, 2010, č. 3. 45 s.
13. MULINEN, Frédéric de. Transformation of modern law of war into documents for practical application. In SWINARSKI, Claire. *Studies and essays on international humanitarian law and Red Cross principles in honour of Jean Pictet*. Ženeva: The Hague: International Committee., 1984. 1143 s.
14. ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní humanitární právo*. Praha: C.H. Beck, 2010. 560 s.

15. POHLODEK, Jiří. *Soustava vojenských publikací a vojenských předpisů*. [Prezentace na 13. zasedání Výboru pro koordinaci tvorby vojenských doktrín, vojenských předpisů a služebních pomůcek]. Vyškov: VeV – VA, 15. listopadu 2010
16. *Příručka vojáka AČR*. 3. vydání. Vyškov: Institut doktrín VeV – VA, 2009. 304 s.
17. Rozhodnutí Mezinárodního soudního dvora ze dne 27. 6. 1986, Military a Paramilitary Activities in and against Nicaragua (Nicaragua v. United States of America)
18. SANDLER, Todd, HARTLEY, Keith. *The Political Economy of NATO: Past, Present and Into the 21st Century*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999. 295 s.
19. SANDOZ, Yves. *Implementing International Humanitarian Law*. Ženeva: Henry-Dunant Institute, 1995. 153 s.
20. SMOLÍK, Josef. *Úvod do studia mezinárodních vztahů: vybraná témata = Introduction to the study of international relations : selected themes*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2014. 224 s.

Právní předpisy

21. AAP-3(I) Directive for the development and production of NATO standardization agreements (STANAGs) and allied publications (APs)
22. AJP-01(C) Allied Joint Doctrine. Společná spojenecká doktrína NATO. 2007
23. APP-15 (2007) Pravidla vedení bojové činnosti, (mimo válečnou situaci, mírové mise: pravidla použití síly)
24. Dodatkový protokol k Ženevské Úmluvě ze dne 12. 8. 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů ze dne 8. 6. 1977
25. Dodatkový protokol k Ženevské Úmluvě ze dne 12. 8. 1949 o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní ráz ze dne 8. 6. 1977
26. Dodatkový protokol k Ženevské Úmluvě ze dne 12. 8. 1949 o přijetí dalšího rozeznávacího znaku ze dne 8. 12. 2005
27. Standardizační dohody NATO dle přílohy č. 1
28. Nařízení NGŠ č. 10/2009 ze dne 25. března 2009 Vydávání vojenských doktrín a zřízení Výboru pro koordinaci tvorby vojenských doktrín, vojenských předpisů a služebních pomůcek

29. Normativní výnos Ministerstva obrany č. 20/2010 Příprava a schvalování vojenského předpisu
30. RMO č. 29/2009 o přípravě, schvalování a vyhlášení vnitřních předpisů v působnosti Ministerstva obrany a vydávání Věstníku Ministerstva obrany
31. Ujednání o ustavení Národní skupiny pro implementaci závazků mezinárodního práva humanitárního
32. Usnesení vlády č. 1194, ze dne 27. 11. 2000, o změně usnesení vlády ze dne 27. listopadu 2000 č. 1194, k Pravidlům připomínkového řízení k návrhu na přistoupení ke standardizační dohodě NATO a způsobu vypořádání připomínek
33. Vyhláška Ministerstva obrany č. 5/2001 Sb., kterou se stanoví náležitosti katalogizační doložky, vzory tiskopisů žádosti, oznámení a přehledů souvisejících s katalogizací a vzor osvědčení o způsobilosti zpracovávat návrh katalogizačních dat o výrobku
34. Zákon č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži
35. Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů
36. Zákon č. 309/2000 Sb., o obranné standardizaci, katalogizaci a státním ověřování jakosti výrobků a služeb určených k zajištění obrany státu a o změně živnostenského zákona
37. Ženevská Úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli
38. Ženevská Úmluva o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři
39. Ženevská Úmluva o zacházení s válečnými zajatci
40. Ženevská Úmluva o ochraně civilních osob za války

Elektronické prameny

41. *AAP-06 Edition 2017* [online]. 2017 [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: <https://standard.di.mod.bg>
42. Current NATO Standards. In: *NATO Standardization Document Database* [online]. 2018 [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: <https://nso.nato.int/nso/nsdd/listpromulg.html>

43. Doktrína Armády České republiky. In: *Univerzita obrany* [online]. Ministerstvo obrany České republiky, 2010 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doktrina_ACR.pdf
44. Národní skupina pro implementaci mezinárodního humanitárního práva. In: *Český červený kříž* [online]. 2018 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: <https://www.cervenkykriz.eu/cz/nsmhp.aspx>
45. Ministerstvo obrany České republiky. *NATO – hlavní funkce*. [online]. Mocr.cz, [cit. 14. října 2018]. Dostupné na: <http://www.mocr.army.cz/nato/strategie-a-cile/nato---hlavni-funkce-2410/>.
46. NATO. *Standardization*. [online]. 2017 [cit. 18. listopadu 2018]. Dostupné na: https://www.nato.int/cps/ua/natohq/topics_69269.htm.
47. NATO Standardization Office. *The NSO Today* [online]. Nato.int, 2018 [cit. 18. listopadu 2018]. Dostupné na: http://nso.nato.int/nso/nso_today.html.
48. ROČKÁR, Michal. *Metodika činnosti administrátora správce standardizační skupiny a správce standardizační třídy* [online]. Odbor doktrín, 2011 [cit. 3. prosince 2018]. Dostupné na: https://doctrine.vavyskov.cz/_casopis/2011_2/2011_2_6d.html.
49. SOJKA, Milan. *Naplňování přijaté doktrinní soustavy AČR v oblasti taktiky a operačního umění* [online]. Odbor doktrín, 2013, [cit. 3. prosince 2018]. Dostupné na: https://doctrine.vavyskov.cz/_casopis/2013_1/2013_1r_1b.html.
50. STANKIEVICZ, Mikuláš. *Obranná standardizace. Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu České republiky* [online]. Aobp.cz, 12. září. 2018 [cit. 2018-11-18]. Dostupné na: https://www.aobp.cz/_new/wp-content/uploads/2018/09/Obrann%C3%A1-standardizace_semin%C3%A1%C5%99_final.pdf.
51. Univerzita obrany. *Doktrína Armády České republiky* [online]. Ministerstvo obrany České republiky, 2010 [cit. 3. prosince 2018]. Dostupné na: https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doktrina_ACR.pdf.
52. Úřad pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti. *Standardizace v NATO* [online]. Oos.army.cz, 2018 [cit. 18. listopadu 2018]. Dostupné na: <http://oos.army.cz/standardizace-v-nato>.
53. VEJMEJKA, Oto. *Vývoj doktrinní soustavy AČR a tvorba doktrinních dokumentů* [online]. Odbor doktrín, 2013 [cit. 3. prosince 2018]. Dostupné na: https://doctrine.vavyskov.cz/_casopis/2011_2/2011_2_1a.html.

Abstrakt:

Cílem této práce je zhodnocení souladu standardizačních dohod NATO se závazky, které pro stát vyplývají z mezinárodních smluv a dalších norem MHP. Je popsána implementace těchto standardizačních dohod do právních předpisů AČR. Při psaní této práce jsem analyzoval všechny v této době dostupné standardizační dohody NATO a vytvořil jsem seznam těch, které se týkají MHP. Následně jsem tyto podrobil analýze jejich souladu s normami MHP. Práce je kompletně zpracována v civilním prostředí, a proto neobsahuje utajené skutečnosti a nepracuje s utajovanými prameny. Přesto nedochází ke zkreslení výsledků, neboť neutajované zdroje v tomto tématu tak dominují, že vytvořily obecná pravidla platná i pro utajované zdroje.

Nastíněnou analýzou jsem došel k závěru, že k žádné kolizi mezi závazky MHP a standardizačními dohodami nedochází. V práci je podrobně zpracován proces implementace standardizační dohody NATO do právních předpisů AČR. Tato práce je jediná na toto téma v civilním prostředí.

Abstract:

The aim of this thesis is to evaluate the compliance of NATO standardization agreements with the obligations that the state derives from international treaties and other IHL standards. The implementation of these standardization agreements in the Czech Armed Forces legislation is described. When writing this work, I analyzed all NATO standardization agreements available at this time and made a list of those related to IHL. Subsequently, I subjected them to analysis of their compliance with IHL standards. The work is completely processed in a civilian surroundings and therefore does not contain classified information and does not work with classified sources. Nevertheless, the results are not distorted, as the unclassified resources in this topic dominate, creating general rules applicable to classified resources.

The analysis outlined above concludes that there is no conflict between IHL commitments and standardization agreements. In this work the process of implementation of NATO standardization agreement into the Czech Armed Forces legislation is elaborated in detail. This work is the only one on this subject in a civilian environment.

Klíčová slova

Standardizační dohoda NATO, STANAG, STAREC, implementace MHP, vojenské předpisy, ROE.

Keywords

Standardization agreement NATO, STANAG, STAREC, IHL implementation, military regulations, ROE

Přílohy:

Příloha č. 1. Seznam standardizačních dohod s MHP obsahem

STANAGy podléhající utajení

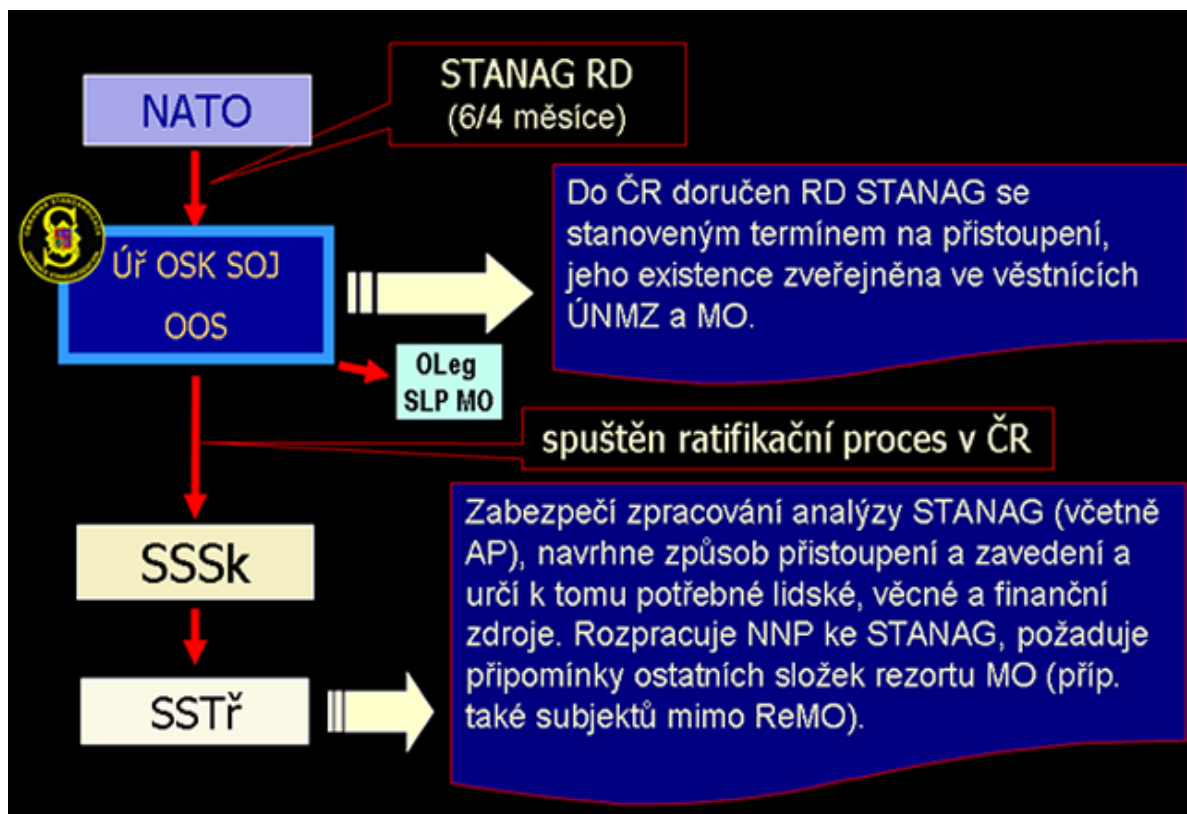
- 1166 MAROPS Standardní systém označování lodí
- 2036 MILENG Postupy při kladení pozemních min, jejich označování, zpracování záznamů a hlášení
- 2070 LO Postupy při nouzovém pohřbívání
- 2129 LO Identifikace pozemních sil na bojišti a v prostoru operace
- 2549 MHC (EMP) Neodkladná zdravotní péče v operačním prostředí
- 2931 LO Rozkazy k maskování ochranných zdravotnických znaků na zemi v průběhu taktických operací
- 6536 MMSOP Směrnice k pozemnímu zdravotnickému odsunu

STANAGy bez utajení

- 1185 MHC (MedNP) Minimální vybavení záchranných člunů materiálem zdravotnickým a pro přežití, včetně instrukcí pro přežití na moři
- 1208 MHC (MedNP) Minimální požadavky na vybavení lodí nezbytným zdravotnickým materiálem
- 1390 SMĚR Příručka pro pátrání a záchranu ponorek
- 1412 MHC (MedNP) Nosítka pro přepravu nemocných a raněných z lodi na loď nebo z lodi do letadla
- 2040 MMSOP (MMMPP) Nosítka, nosné konzoly a upevňovací prvky
- 2060 MMSOP (MMMPP) Identifikační označení zdravotnického materiálu pro polní zdravotnická zařízení

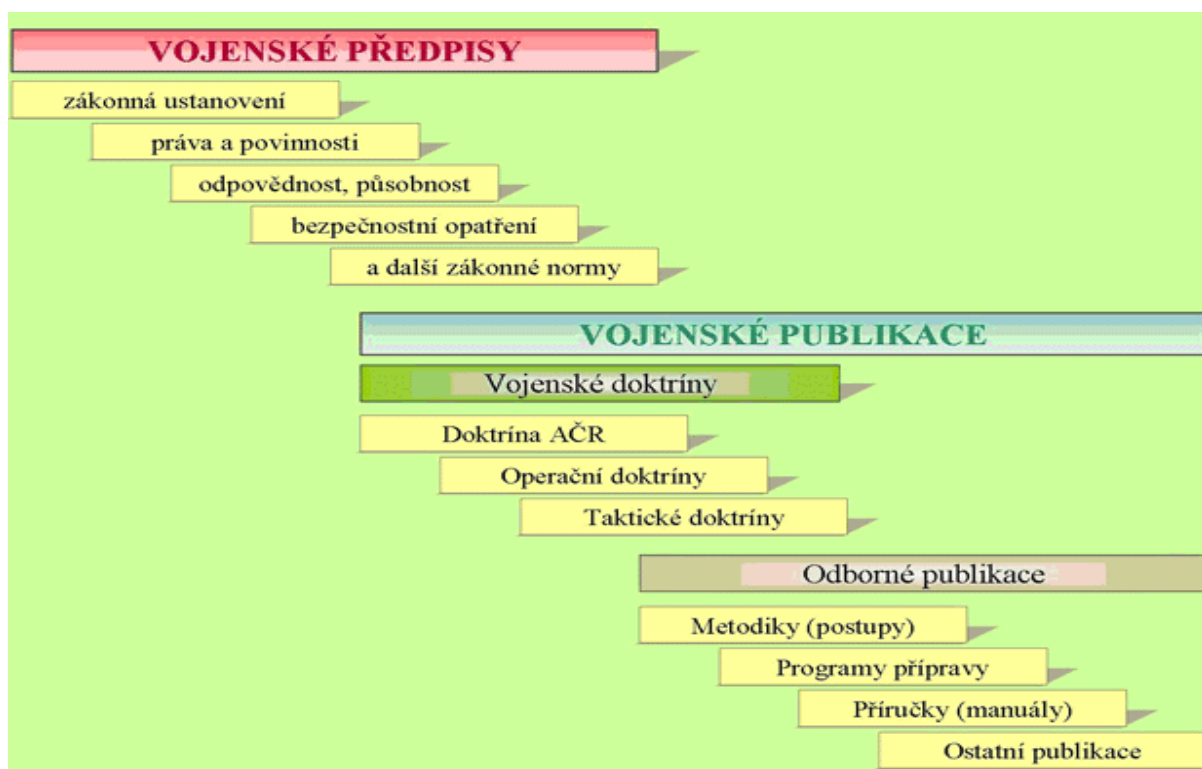
- 2122 MMT Požadavky na výcvik veškerého vojenského personálu v poskytování péče raněným a v základech hygieny
- 2126 MHC (EMP) Obvazový materiál první pomoci, lékárničky (komplety) první pomoci a soupravy pro neodkladnou zdravotní péči
- 2128 MMSOP (MMMPP) Systém zásobování zdravotnickým a dentálním materiálem
- 2136 FHP (FWSVS) Požadavky na kvalitu pitné vody v průběhu pozemních operací a při mimořádných situacích
- 2179 MHC (MedNP) Požadavky na minimální rozsah lékařské péče o ženy působící v rámci společných/mnohonárodních operací
- 2249 MMT Výcvikové požadavky pro personál poskytující zdravotnickou péči v mezinárodních misích
- 2347 MHC Zdravotnický výstražný štítek (průkaz)
- 2449 NTG Příprava a výcvik v právu ozbrojeného konfliktu
- 2514 AJOD Spojenecká společná doktrína odsunu civilních osob (nekombatantů)
- 2546 MHC (EMP) Spojenecká společná doktrína zdravotnického odsunu
- 2552 MMSOP Směrnice pro mnohonárodní zdravotnickou jednotku
- 2576 AJOD Spojenecká společná doktrína vojenského přispění humanitární pomoci
- 2596 CBRNMED Spojenecká společná zdravotnická doktrína zabezpečení ochranných opatření proti chemickým, biologickým, radiologickým a jaderným prostředkům
- 2598 MHC Spojenecká společná zdravotnická doktrína vojenské zdravotní péče
- 2879 MMSOP Zdravotnická hlediska řešení situace při hromadném neštěstí / hromadných ztrátách
- 6505 MMSOP Mnohonárodní zdravotnické zabezpečení

Příloha č. 2 Proces přistupování ke STANAG

Zdroj: Odbor doktrín, 2011

Příloha č. 3 Dokumenty doktrinální soustavy

Zdroj: Pohlodek, 2010

1. Standardizační dohoda číslo, edice, návrh dokumentu na přistoupení (RD)^{*)}
2. Datum zavedení a) pozemní síly: b) vzdušné síly:
3. Dokument, kterým byla standardizační dohoda zavedena
4. Doplnující informace (potvrzení nebo změna způsobu přistoupení a dále případných výhrad a/nebo komentářů z návrhu na přistoupení)
5. Zpracovatel hlášení Funkce: Hodnost (titul): Jméno a příjmení: Tel. číslo: ..... Datum Podpis

---

^{*)} RD – Ratification draft

6. Správce standardizační třídy

Funkce:

Hodnost (titul):

Jméno a příjmení:

Tel. číslo:

.....

Datum Podpis

8. Správce standardizační skupiny

Funkce:

Hodnost (titul):

Jméno a příjmení:

Tel. číslo:

.....

Datum Podpis

1. Standardizační dohoda číslo, edice, návrh dokumentu na přistoupení (RD)^{*)}
2. Anglický název standardizační dohody
3. Český název standardizační dohody
4. Cíl standardizační dohody
5. Pracovní skupina NATO a zástupce ČR v této skupině
8. Cíle výstavby schopností, kterých se standardizační dohoda dotýká
9. Návrh způsobu přistoupení ke standardizační dohodě včetně znění případných výhrad a/nebo komentářů a) přistoupit a zavést b) přistoupit a zavést s výhradami c) přistoupit a zavést v budoucnu d) přistoupit a zavést v budoucnu s výhradami e) nepřistoupit f) neúčastnit se
10. Způsob administrativního zavedení standardizační dohody

---

^{*)} RD – Ratification draft

- a) právní předpis České republiky
- b) česká technická norma
- c) český obranný standard
- d) vnitřní předpis

11. Předpokládané datum zavedení standardizační dohody

- a) pozemní síly:
- b) vzdušné síly:

12. Součinnostní složky (rezortní i mimorezortní) a jejich stanoviska

13. Zajištění lidských zdrojů

14. Zajištění věcných zdrojů

15. Zajištění financování

16. Zpracovatel návrhu na přistoupení

Funkce:

Hodnost (titul):

Jméno a příjmení:

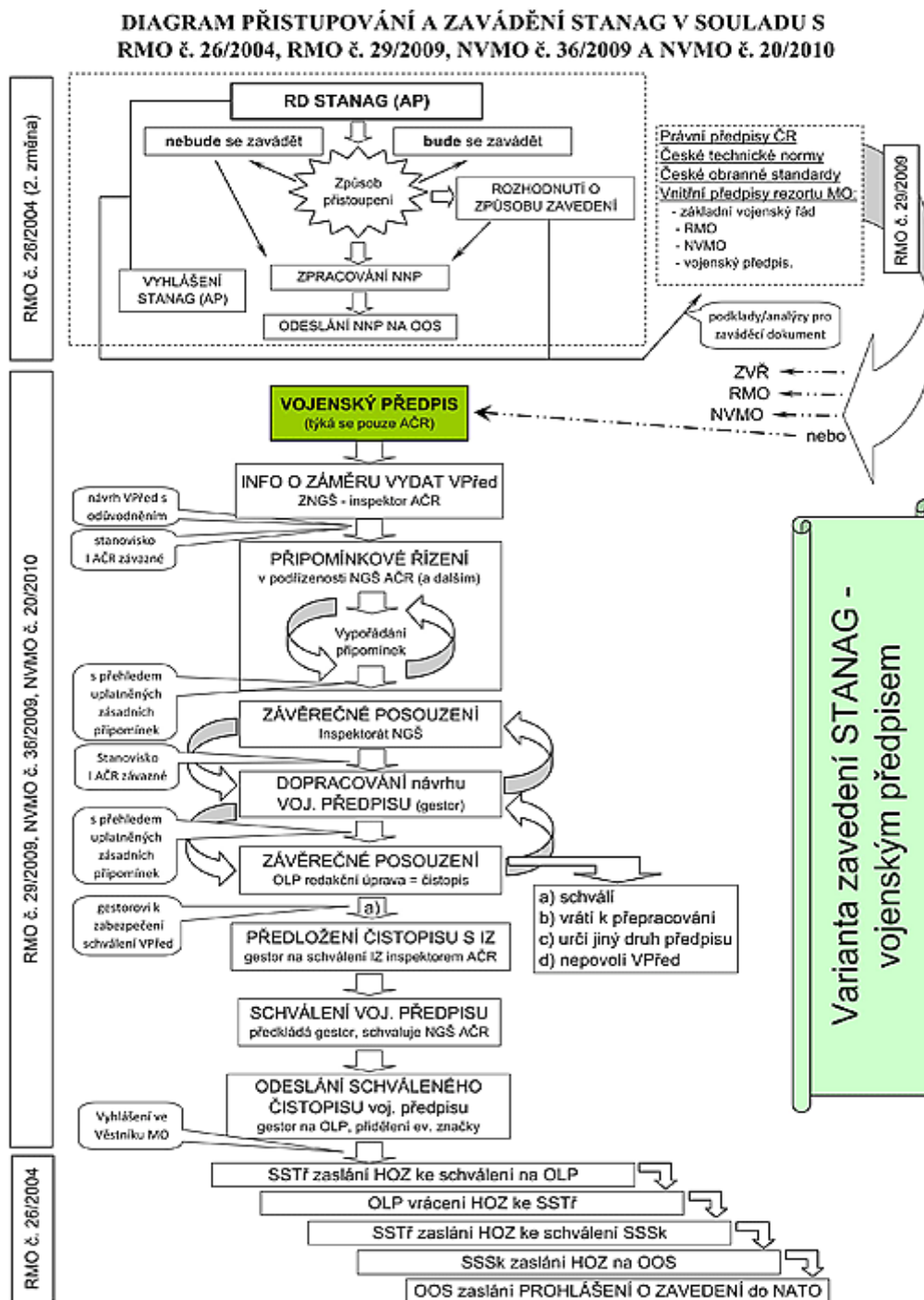
Tel. číslo:

.....

Datum Podpis

Příloha č. 6 Diagram zavádění STANAGu – varianta zavedení vojenským předpisem

Zdroj: Odbor doktrín, 2013